

Natuurmonumenten

**RESULTATEN VAN BROEDVOGELINVENTARISATIES IN
BINNEN- EN BUITENDIJKSE TERREINEN VAN
NATUURMONUMENTEN BIJ RIVIER DE EEM IN 2017**

**RESULTATEN VAN BROEDVOGELINVENTARISATIES IN
BINNEN- EN BUITENDIJKSE TERREINEN
VAN NATUURMONUMENTEN BIJ RIVIER DE EEM IN 2017**

Marc van Houten

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN
Hilversum, 2017

Uitgave: 264

'De charme van vogels kijken is dat niets gegarandeerd kan worden,
en dat de grote belevissen als een geschenk van boven komen'.

Ulla-Lena Lundberg
Siberië
2002

INHOUD

Blz.

	SAMENVATTING	
1	INLEIDING	12
2	OPPERVLAKTE EN TERREINBESCHRIJVING	12
	2.1 Buitenvaart Noord	13
	2.2 Buitenvaart Zuid	13
	2.3 Zwarte Noord	13
	2.4 Bruggematen	14
	2.5 Wolkenberg	14
3	METHODE	14
4	WEERSOMSTANDIGHEDEN	15
5	RESULTATEN	15
	5.1 Buitenvaart Noord	15
	5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	16
	5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	17
	5.1.3 Andere waarnemingen	19
	5.2 Buitenvaart Zuid	19
	5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	20
	5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	21
	5.2.3 Andere waarnemingen	23
	5.3 Zwarte Noord	23
	5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	23
	5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	25
	5.3.3 Andere waarnemingen	28
	5.4 Bruggematen	28
	5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	28
	5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	29
	5.4.3 Andere waarnemingen	30
	5.5 Wolkenberg	30
	5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	31
	5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	33
	5.5.3 Andere waarnemingen	35
6	DANKZEGGING	35
7	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	35

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005 en 2004.
- Bijlage 2 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006 en 2005.
- Bijlage 3 Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007 en 2006.
- Bijlage 4 Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009 en 2008.
- Bijlage 5 Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010 en 2009.
- Bijlage 6 Territoriakaarten van de broedvogelsoorten in 2017.
- Buitenvaart Noord
 - Buitenvaart Zuid
 - Zwarte Noord
 - Bruggematen
 - Wolkenberg

SAMENVATTING

Dit rapport bevat de uitkomsten van de in 2017 gehouden broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen bij rivier de Eem. Het zijn de volgende gebieden: Buitenvaart Noord, Buitenvaart Zuid, Zwarte Noord, Bruggematen en Wolkenberg. Deze gebieden worden al heel lang door dezelfde inventarisator op dezelfde gestandaardiseerde wijze gemonitord en gerapporteerd. Hierdoor kunnen de resultaten zonder problemen vergeleken worden. De getallen tussen haakjes geven de aantallen van 2016 weer.

In de Buitenvaart Noord broedden dit jaar 13(14) verschillende soorten broedvogels in totaal 75(75) territoria. Hiervan waren er 9(10) paren kieviten, 20(18) paren grutto's en 5(4) paren tureluurs. De kolonie kluten is weer gegroeid met 15(14) broedparen. Rode Lijst soorten zijn slobend, grutto, tureluur en graspieper.

In de Buitenvaart Zuid hebben 14(15) verschillende broedvogelsoorten gebroed in 78(88) territoria. Hier zaten 17(18) paren kieviten, 21(22) paren grutto's en 10(8) paren tureluurs. Soorten van de Rode Lijst zijn grutto en tureluur.

In de Zwarte Noord waren 61(67) territoria en is gebroed door 15(16) verschillende soorten broedvogels. Met onder andere 11(10) paren kieviten, 13(18) paren grutto's en 5(6) paren tureluurs. Rode Lijst soorten zijn slobend, grutto en tureluur.

In de Bruggematen zijn na het territoria-record van 2016 er dit jaar 28(32) te vinden. Er zaten 8(9) paren kieviten, 3(3) paren grutto's en 2(2) paren tureluurs. Aan Rode Lijst soorten waren dat slobend, grutto en tureluur. Kleine plevier had 2(4) territoria.

In de Wolkenberg een record aantal territoria 42(41) met 19(20) verschillende broedvogels. Primaire weidevogelsoorten zijn 4(3) paren kieviten, grutto met 1(0) paar en 1(2) paar tureluurs. Kleine plevier kwam voor met 1(3) paar.

Waarnemingen van niet-broedvogels zijn ook beschreven. Opmerkelijke soorten waren onder andere waterral en velduil in respectievelijk de Buitenvaart Noord en -Zuid.

1 INLEIDING

Al vanaf 1999 worden broedvogels van binnen- en buitendijkse terreinen langs rivier de Eem geïnventariseerd. De gebieden zijn eigendom van Natuurmonumenten.

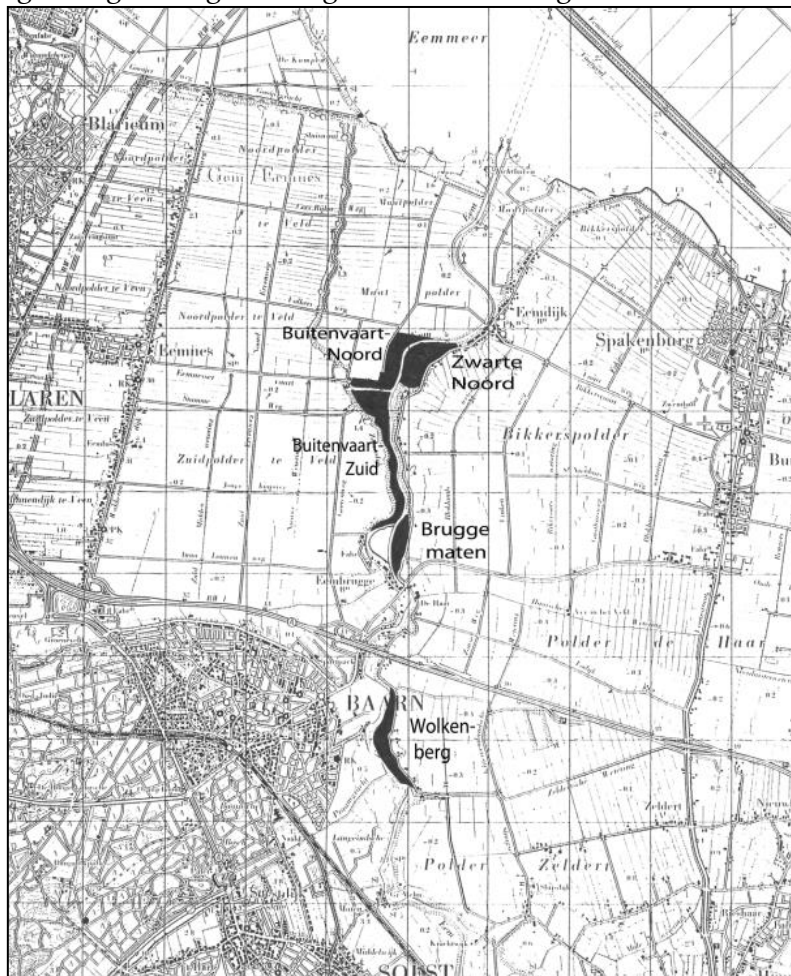
Doel is het vaststellen van de aantalsontwikkelingen van alle broedvogelsoorten. De broedvogeltellingen helpen om de oorzaken van veranderingen te begrijpen. Ze kunnen aanleiding vormen tot nader onderzoek of beschermingsmaatregelen.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de telresultaten die sinds jaar en dag uitgevoerd worden door de auteur. Daarnaast zijn de gegevens ingevoerd in de databases van het BMP-project van Sovon.

2 OPPERVLAKTE EN TERREINBESCHRIJVING

De totale geïnventariseerde oppervlakte van de vijf gebieden is vrijwel gelijk gebleven aan die van voorgaande jaren (Figuur 1). Aan de westzijde van rivier de Eem liggen Buitenvaart Noord (15,5 ha) en Buitenvaart Zuid (28 ha). Ten oosten van de Eem bevindt zich Bruggematen (6 ha) en Wolkenberg (13 ha). Tevens daar gelegen is de Zwarte Noord, die richting noord is uitgebreid en met een extra stuk kade aan de oostzijde (15 ha).

Figuur 1. Ligging en begrenzing van de geïnventariseerde gebieden in 2017.

2.1 Buitenvaart Noord

Als grasland valt de Buitenvaart Noord onder het type vochtig weidevogelgrasland. Percelen worden van elkaar gescheiden door een aantal sloten. Aan de noordzijde ligt een ondiepe plas met slikranden. In de winter 2016/2017 zijn alle rietoevers van de tussensloten verwijderd, om meer openheid te creëren voor de doelstelling weidevogelgrasland. Een rietoever in en rond de dijksloot, ten oosten van het op een na noordelijke perceel is deels gehandhaafd. Langs de oostgrens van het derde perceel vanaf noord is een natte poel, waar later in het seizoen rietvegetatie ontstond. In april waren ten oosten van de plas en in het zuidelijk perceel veel pinksterbloemen te zien. Begin mei waren vier heel fraaie bonte weidepercelen in de Buitenvaart Noord te vinden, met onder meer boterbloem. Op een plas-dras perceel in het zuiden lijkt pitrus toe te nemen. In de tweede helft van april is een deel van de uitloper, nabij 'het sluisje', volledig afgegraasd door schapen. Tijdens de vierde en vijfde telling verbleven veertien oude en jonge schapen op een perceel.

2.2 Buitenvaart Zuid

De percelen van deze Eemouterwaard worden van elkaar gescheiden door sloten en een aantal dwarsdammen. Het object heeft veel microreliëf. Aan de voet van de Zomerdijk, in het noorden, in het centrale deel en ten noorden van de Eem inlaat bevinden zich enkele plas-dras landjes die het hele telseizoen nat bleven. Aan de zuidzijde hebben twee geulen aansluiting op rivier de Eem, waardoor gebiedsvreemd water het gebied kan binnendringen. Smalle rietstroken zijn langs de Eem en Buitenvaart te vinden.

Het aantal boterbloemrijke delen lijken elk jaar toe te nemen. Pinksterbloemen worden het meest in het grote perceel in het zuiden gezien. Met name het brede noordelijk deel is een voorbeeld uit Thijsse's *bonte wei* (1911). Het is fraai gruttokuikenland, vochtig kruidenrijk grasland met een wisselende vegetatiehoogte en -structuur.

Op 22 april waren er circa 55 schapen op het schiereiland aanwezig. Vanaf de derde telronde, op 20 mei, verbleven er vijftien exemplaren roodbont jongvee op het grote perceel ten noorden van de inlaat.

Voor de openheid en uitzichtpost voor vliegende predatoren kan gedacht worden om de twee wilgen aan de oostrand van het gebied weg te halen.

2.3 Zwarte Noord

De Zwarte Noord is een Eemouterwaard, gelegen aan de oostzijde van de Eem. Het bestaat uit nat grasland. Met name het zuidelijke deel, met veel pitrus, heeft het hele seizoen nat gestaan. Het gebied is naar het noorden uitgebreid. De sloot aan de Eemdijkvoet is doorgetrokken en een dwarssloot gedempt. In dit noordelijke onbegroeide perceel is een laagte gegraven waar door regenval een kleine ondiepe plas met wat slikranden ontstaat. Ook de oostzijde is uitgebreid met een extra stuk kade. De verruiging van wilg en moerasandijvie, een pioniersoort van droogvallend terrein, aan de westoever van de bestaande plas aan de Eemdijkvoet lijkt toegenomen. Om meer openheid te creëren zouden deze verwijderd moeten worden. Daarnaast kan gedacht worden om de wilg aan de westrand van het gebied weg te halen. Vanaf half april kleurde de drie zuidelijke percelen paars van de pinksterbloemen. Vlak daarna kwamen daar over een groter oppervlak de gele boterbloemen bij.

Vanaf de derde week van mei verbleven er op het centrale perceel negen stuks jongvee waaronder traditioneel een jonge stier. Hoewel de laatste geen hoorns had was het bij het alarmtellen extra opletten. Begin juni liepen er twaalf jonge koeien over het zuidelijkst perceel.

2.4 Bruggematen

Dit gebied maakt als Eem uiterwaard deel uit van het buitendijkse systeem. Vrijwel al het bestaande grasland is in 2015 afgraven en gewijzigd in een schakering van natuurgrasland, riet, moeras en water. Opmerkelijk is dat de vegetatie van de twee zuidelijkste percelen opvallen door een monotone, droge grasmatt. Is de vegetatie van het ene deel zeer kort en stug, de zuidelijke begroeiing heeft een droge, taaie en lange stengel. Op een centraal gelegen deel was vanaf half april een flinke pol boterbloem aanwezig. Op een langtong nabij een poel in het noorden stonden vanaf begin juni bijna manshoge distels.

2.5 Wolkenberg

Het grootste deel van deze uiterwaard bestaat uit natuurgrasland, riet, moeras en water. Rondom de vierkante plas in het noorden bevindt zich op sommige plaatsen een smalle rietstrook en pitrus. Iets zuidelijker liggen twee verlande voormalige kleiputten, rietveldjes en wat plas-dras landjes. Rond de putten staat laag riet, biezen en zegge. Langs de Eem staan een reeks wilgen. De slenk die zich in het westelijk deel van het gebied bevindt staat in open verbinding met de Eem. In juni was er nog maar een kwart water aanwezig. Bij het droger worden in het seizoen wordt de inlaat veel gebruikt als drinkplaats, ook voor vogels buiten het gebied.

3 METHODE

De inventarisaties zijn uitgevoerd overeenkomstig de nieuwste hiervoor geldende Sovonrichtlijnen van de BMP-methode (Vergeer *et al.* 2016). Naast de tellingen zijn de gebieden ook bezocht voor observatie van (broed)vogelgedrag. Dit valt buiten het bestek van dit rapport. De inventarisatiedata, tijd en teluur zijn vermeld in Tabel 1.

Datum	BUITENVAART NOORD		BUITENVAART ZUID	
	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
08-04	7:05-8:10 uur	65	8:25-10:45 uur	140
22-04	6:30-7:40 uur	70	8:05-9:40 uur	95
06-05	6:00-7:15 uur	75	7:45-9:00 uur	75
20-05	5:35-6:40 uur	65	6:45-9:00 uur	135
03-06	5:40-6:30uur	50	7:00-8:40 uur	100
Totaal		325		545

	ZWARTE NOORD		BRUGGEMATEN		WOLKENBERG	
Datum	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
09-04	7:10-8:00 uur	50	8:10-9:05 uur	55	9:30-10:40	70
23-04	6:25-7:20 uur	55	7:55-8:40 uur	45	8:45-9:50	65
07-05	6:00-7:20 uur	80	7:35-8:10 uur	35	8:30-9:30	60
21-05	5:40-7:45 uur	125	7:55-8:35 uur	40	8:45-9:50	65
04-06	5:30-7:00 uur	90	7:25-8:30 uur	65	8:40-9:50	70
Totaal		400		240		330

Tabel 1. Veldbezoeken, inventarisatietijd en telduur in de Buitenvaart Noord en -Zuid, Zwarte Noord, Bruggematen en Wolkenberg in 2017.

In 2017 is 5:25 uur besteed aan veldwerk in Buitenvaart Noord, Buitenvaart Zuid 9:05 uur, Zwarte Noord 6:40 uur, Bruggematen 4:00 uur en Wolkenberg 5:30 uur.

4 WEERSOMSTANDIGHEDEN

Met behulp van de maandoverzichten van het KNMI ontstaat een beeld van het weer in het voorjaar. Het weer is van belang bij de vestiging en de activiteiten van vogels, het verloop van het broedsucces en het vliegvlug worden van kuikens.

Maart was zeer zacht, zeer zonnig en aan de droge kant. Omdat het in april vrij koud was, kwam het grasland pas laat tot bloei. De indruk bestaat de vogels (daarom?) de eieren inhielden en later begonnen te broeden. Mogelijk een gebrek aan voedsel. Ze moeten immers voldoende op gewicht zijn voordat ze gaan broeden. Daarnaast was deze maand droog en vrij zonnig. Mei was weer extreem warm, zonnig en zeer droog. Juni eindigt op een gedeelte eerste plaats in de rij van warmste junimaanden sinds 1901. Ook was het zonnig met gemiddeld over het land een normale hoeveelheid neerslag. Tijdens de dagen van inventariseren vormde het weer geen belemmeringen.

5 RESULTATEN

5.1 BUITENVAART NOORD

In de Buitenvaart Noord hebben in 2017 dertien verschillende broedvogelsoorten gebroed met een totaal van 75 territoria. Vorig jaar was dat respectievelijk veertien en 75. De graspieper is als hernieuwde broedvogel bijgeschreven. Witte kwikstaart en kleine karekiet konden ten opzichte van vorig jaar geen geschikt broedgebied vinden. Grutto en kluut stonden weer in de top twee van broedvogels die het meest voorkwamen.

Dit jaar vier kwetsbare broedvogelsoorten van de Rode Lijst, slobend, grutto, tureluur en graspieper. Oranje Lijst soorten zijn soorten die nog niet aan de criteria

van de Rode Lijst voldoen maar waarvan wordt aangenomen dat ze dat in de nabije toekomst wel zullen gaan doen. Dit jaar zijn dat scholekster, kluut en kievit.

5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Bergeend 1 territorium

Vorig jaar nog twee territoria, dit jaar één nabij de plas. Ondanks dat er tijdens drie telrondes een wakend mannetje is gezien en een paar die foeragerende kluten wegjaagden, zijn er geen jongen waargenomen.

Krakeend 4 territoria

Van deze vier broedgevallen is op 20 mei een paar met zes pullen waargenomen.

Wilde Eend 6 territoria

Sinds 1999 is maar één keer meer territoria geteld in vergelijking met dit teljaar 2017. Twee families met vier en zes pullen zijn gezien.

Slobeend 3 territorium

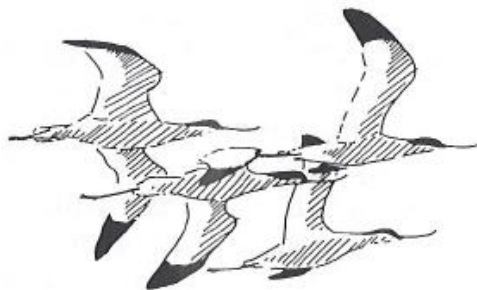
Sinds 2006 is het aantal territoria van deze pracht eend niet boven de twee gekomen. Daarom zijn drie broedgevallen goed nieuws te noemen.

Meerkoet 7 territoria

Net als in 2016 zijn er midden in sloten drijvende nesten gelokaliseerd. Dit jaar drie. Het aantal van zeven territoria was minder, vorig jaar nog elf. Wel een hoger broedsucces, vijf paren met kuikens tegenover één familie in 2016.

Scholekster 2 territoria

Dit jaar het vierde achtereenvolgende jaar met twee broedgevallen van de scholekster. Op 20 mei is een paar met twee jongen waargenomen.

Kluut 15 territoria

Op 8 april zijn de eerste kuiltjes draaiende kluten waargenomen, toen nog niet wetend dat deze opvallende soort telproblemen zou geven. Tijdens de derde telronde, 6 mei, zijn elf broedende vogels geteld op kale ondergrond en één in hogere vegetatie. Twee weken later, op 20 mei, veertien broedende kluten, waarvan twee in hoger gras. Op 3 juni zijn de volgende jongen per paar in de plas geteld: van negen paar twee jongen, van twee paar drie jongen en van één paar vier jongen. Dat geeft een totaal van twaalf broedgevallen. Op hetzelfde moment zijn twee foeragerende families met twee en drie jongen op een slootoever waargenomen, ten zuiden van de plas. Wat een totaal brengt op veertien succesvolle broedsels. Echter op korte

vegetatie broedde nog een vogel. En of dat niet genoeg is worden er nog vijf laag zittende vogels in hoger gras gezien. Alles bij elkaar zou het neer kunnen komen op twintig broedgevallen(!). Die dag zijn er 40 volwassen vogels waargenomen. Om discussie te voorkomen, uitgaande van het pullen tellen, wordt uitgegaan van vijftien territoria. Een 'bewijs' of de vijf vogels daadwerkelijk aan het broeden zijn is er immers niet. In ieder geval is dit het hoogste aantal broedgevallen ooit in de Buitenvaart Noord. Een gebied dat duidelijk meer kluten aankan dan ooit gedacht. Ik kan niet wachten tot mei 2018.

Kievit 9 territoria

In 2016 waren er tien territoria van de kievit, dit jaar negen. Er zijn drie nesten vanaf de Eemdijk gelokaliseerd. Zes paar met pullen zijn gezien. Minder soorten maar ogenschijnlijk een succesvoller seizoen.

Grutto 20 territoria

Van deze soort zijn weinig nesten gezien, slechts twee. Echter is er wel een hoog aantal territoria geïndiceerd, gebaseerd op waarnemingen die territoria of nestplaatsen bepalen. Op 20 mei gingen er elf paar de lucht in en op drie juni werd er door zes paar gealarmeerd. Al bij al het hoogst aantal territoria van deze vogel in dit telgebied sinds de start in 1999. Of dit te maken heeft met het maaibeheer van rietstroken, wat meer openheid in het gebied geeft, zal afgewacht moeten worden. Vermeldenswaard is een geklokte paring van 45 seconden, op 8 april. Daarna veren schudden en voedsel zoeken.

Tureluur 5 territoria

Na twee jaar met vier territoria, dit jaar vijf. 20 mei gaf vijf alarmeerden paren. Op 3 juni een fluitend paar.

Graspieper 1 territorium

Het laatste territorium van de graspieper dateert van 2004. Op 22 april is een zingende vogel waargenomen.

Rietzanger 1 territorium

Vorig jaar was deze vogel een nieuwe broedvogel. Ook dit jaar een territorium. Het broedgebied was langs de zuidrand te vinden.

Rietgors 1 territorium

Na drie jaren met twee territoria, dit jaar een broedgeval. Dat heeft zeer waarschijnlijk te maken met het geringe aantal rietstroken.

5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Grote Zilverreiger Deze vogel vloog op 6 mei laag over richting oost.

Lepelaar Een schuwe lepelaar vliegt op 6 mei op uit het gebied richting noord. Een vogel vloog op 3 juni naar het noorden, bedacht zich en vloog terug naar het zuiden.

Grauwe gans Op 8 april verbleven er twee clubjes grauwe ganzen in de Buitenvaart Noord met twee en acht exemplaren. Een familie met acht pullen zijn op 3 juni waargenomen.

Soepgans Eén witte soepgans met twee goudgele pullen zijn op 6 mei waargenomen. Op 20 mei is een familie gezien met vier pullen, waarvan drie witte en een donker exemplaar.

Canadese Gans Op 6 mei zijn er drie van deze ganzen waargenomen.

Nijlgans Een nijlgans vliegt op 20 mei uit de plas en koerst naar het zuiden.

Bergeend Ten oosten van de Buitenvaart Noord is in de Eem een familie bergeend waargenomen met acht jongen.

Wintertaling Op 8 april verbleven er vijf paar van deze schitterende soort in het telgebied. In een sloot verbleef op 6 mei een paar.

Kuifeend In 2015 nog broedvogel. Dit jaar een waarneming van een paar op 6 mei.

Bruine Kiekendief Hoog in de lucht baltsten op 8 april een paar bruine kiekendieven.

Fazant Een haan foerageerde op een perceel op 3 juni.

Waterral Een waterral loopt op 20 mei bedaard uit de rietstrook, ten noorden van de plas, kijkt even rond en wandelt de vegetatie weer in. Een actie van vijf seconde.

Kleine Plevier Op 22 april is een foeragerend mannetje waargenomen. Op 3 juni verbleef een voedsel zoekend paar op het slikveld in het noorden. Niet lang na deze waarneming vloog het span de Eem over naar het oosten.

Kemphaan Op 6 mei zijn negen bijna uitgekleurde hanen gezien.

Watersnip Een solitaire vogel vloog op aan de voet van de Eemdijk op 22 april.

Grutto In de noordelijke plas zijn tijdens de eerste telronde, op 8 april, zo'n 270 grutto's geteld. Op 22 april waren dit er dertien.

IJslandse Grutto Op 9 april verbleven circa 40 IJslandse grutto's in de noordelijke plas.

Wulp Op 8 april zijn er achttien overnachtende vogels in de plas geteld.

Oeverloper Twee van deze vogels scharrelden op 6 mei op een strook oude stootbagger.

Kokmeeuw Deze soort zie je niet veel in dit deel van het Eemland. Op 22 april zijn er vier vogels gesignaleerd.

Postduif Twee foeragerende vogels zijn op 6 mei gezien.

Ijsvogel Razendsnel vloog er op 8 april een ijsvogel boven de Buitenvaart richting sluis, met een tweede vogel op een paar seconde achterstand. Niet lang daarna vlogen zij richting Buitenvaart monding. Tijdens de tweede telronde, 22 april, vloog er een vogel over het smalle zuidelijk deel richting de genoemde monding.

Witte Kwikstaart Vorig jaar nog broedvogel, op 6 mei is de enige waarneming geconstateerd, één paartje in het zuiden.

Paapje Op een hek stond op 6 mei een mannetje paapje.

Merel Een foeragerende vogel is op 22 april gezien.

Kleine Karekiet Weer een voormalige broedvogel van de Buitenvaart Noord. Het rietmaaien van afgelopen winter heeft hier zeker invloed op. Maar een waarneming van een zingende vogel op 3 juni.

Raaf Deze gigant vloog op 20 mei over richting het oosten. Meteen zes grutto's eropaf, maar de afstand was te groot voor een attack.

Spreeuw Op 22 april zijn vijftien foeragerende spreeuwen gezien.

Kneu Op het fietspad op de Eemdijk verbleven op 20 mei twee vrouwtjes en een mannetje kneu. De man had voer in de snavel.

5.1.3 Andere waarnemingen

Haas Op 8 april verbleven drie hazen in het gebied en twee exemplaren op 22 april. Totaal tien exemplaren zijn op 6 mei waargenomen en acht beesten op 20 mei. Op 3 juni, de laatste teldag, zijn er nog vijf hazen gescoord.

Mol Traditiegetrouw zijn ook dit jaar molshopen in het gebied gezien.

Groene Kikker De eerste groene kikkers zijn 3 juni gehoord op twee locaties.

5.2 BUITENVAART ZUID

Dit jaar bevolkten veertien verschillende broedvogelsoorten 78 territoria in de Buitenvaart Zuid. Eén vogelsoort en tien territoria minder ten opzichte van 2016. Waterhoen en kleine karekiet broeden na een jaar van afwezigheid weer in het

gebied. Grauwe gans, bergeend en slobend konden niet meer worden bijgeschreven. De twee meest voorkomende broedvogels in 2017 zijn kievit en grutto. Kwetsbare broedvogels van de Rode Lijst zijn grutto en tureluur. Soorten van de Oranje Lijst zijn waterhoen, scholekster en kievit.

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Fuut 1 territorium

Inmiddels al vijf jaar een traditie is een broedsel van een fuut langs de rand van de rietkraag van de Buitenvaart. Op 6 mei is het paar met drie pullen waargenomen.

Canadese Gans 2 territoria

Net als in 2016 nu ook twee broedgevallen. Deze zijn sinds jaar en dag te vinden aan de Eemzijde van het zuidelijke schiereiland. De gevonden legsels hadden drie en vijf eieren als inhoud.

Krakeend 4 territoria

Dit jaar vier territoria van deze soort. Drie zijn geïnterpreteerd in het noordelijk deel en een territorium meer zuidelijk. Bij deze soort zijn geen kuikens waargenomen.

Wilde Eend 4 territoria

Na de kleine opleving van vorig jaar met zes broedsels, dit jaar vier. Niet een familie is waargenomen. Tijdens de eerste telronde op 8 april is een door een zwarte kraai leeggeslurpt wilde eendenei gevonden aan de voet van de Zomerdijk.

Waterhoen 1 territorium

Na een jaar van afwezigheid nu weer een territorium in de Buitenvaart Zuid.

Meerkoet 9 territoria

Net als vorig jaar negen broedgevallen. Zeven nesten zijn gevonden en uitgekomen. Opvallend zijn de vijf nesten in het noorden, die relatief dicht bij elkaar lagen. Vijf families zijn waargenomen.

Scholekster 3 territoria

Net als in 2016 drie broedsels. Een felle vogel verjoeg op 20 mei een ekster van het schiereiland in het zuiden.

Kievit 17 territoria

Zeventien territoria voor 2017 is één minder dan vorig jaar. Dertien nesten zijn op afstand gelokaliseerd. Maar vier families gezien. Op een territorium na lagen deze allemaal in het noordelijk deel.

Grutto 21 territoria

Dit jaar is maar een nest gelokaliseerd. De overige zijn door uitsluitende waarnemingen bepaald. Op 20 mei gingen er 24 paar de lucht in, op 3 juni nog maar vier. Vorig jaar waren er 22 broedparen.

Tureluur 10 territoria

Tien territoria dit jaar, twee meer dan in 2016. Een mooie score voor dit gebied.

Witte Kwikstaart 1 territorium

Waren er vorig jaar nog drie territoria, dit jaar een. Deze lag in het noordwesten.

Rietzanger 3 territoria

Het derde jaar op rij met drie paren. En ook allemaal weer in de noordelijke rietstrook langs de Buitenvaart.

Kleine Karekiet 1 territorium

Na een jaar van afwezigheid dit jaar weer een broedgeval in de noordelijke rietkraag.

Rietgors 1 territorium

Een broedpaar voor de rietgors in de noordelijke strook riet. Vorig jaar waren er drie paren.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Grote Zilverreiger Een vogel vloog op 20 mei op vanuit een sloot. Een kleine horde grutto's Attaqueerde de reiger. Dat had je twintig jaar geleden toch niet voor mogelijk gehouden?

Lepelaar Een poetsende vogel is op 20 mei gezien aan de voet van de Zomerdijk, nabij de plas. Twee lepelaars komen op 3 juni uit het noorden aanvliegen en landen in de noordelijke plas. Niet lang daarna vlogen zij weg en stonden een groot deel van de inventarisatieronde op de kruin van de Zomerdijk.

Knobbelzwaan Maar drie waarnemingen van deze opvallende soort. Allemaal tijdens de eerste telronde, op 8 april. Drie solitaire vogels, twee vrouwtjes en een man.

Kolgans Op 8 april is een zich drukkende vogel in het lage riet naast de plas gezien.

Grauwe Gans Op 8 april zijn er totaal 21 grauwe ganzen waargenomen. Diezelfde dag is een verse dode vogel gevonden langs de oever van de Eem, nabij het schiereiland. Op 22 april is een groep van 33 exemplaren in het noordelijk deel geteld. Daarnaast twee families met één en zeven pullen.

Canadese Gans Op 22 april verschenen vier Canadezen.

Brandgans Op 8 april verbleven er 24 brandganzen in de Buitenvaart Zuid.

Nijlgans Een paartje nijlgans was op 22 april op hun hoede ten noorden van de inlaat.

Bergeend Op 8 april zijn er twee paartjes gezien op het schiereiland. Een mannetje alleen op 20 mei. Vorig jaar waren er nog twee broedgevallen in dit gebied.

Wintertaling Op 8 april zijn 23 voedselzoekende vogels in het plas-dras gebied in het noorden waargenomen, daarnaast nog vier afzonderlijke paartjes. Op 22 april twee paar en een solitaire man. In 2009 heeft deze soort voor het laatst in dit telgebied gebroed.

Zomertaling Een waarneming van een mannetje was op 22 april.

Slobeend Dit jaar weer geen broedende slobeenden in de Buitenvaart Zuid(!). De laatste keer was in 2005. Even slikken. Maar twee waarnemingen op een dag, op 8 april verbleef een paar in het noorden en een exemplaar in het zuiden.

Bruine Kiekendief Een laag jagende bruine kiekendief liet zich op 8 april zien.

Fazant Een haan foerageerde op de kade tegen de noordelijke rietkraag op 22 april.

Meerkoet Een goed doorvoede juveniele meerkoet is op 3 juni in een opgedroogde greppel gevonden. Doodsoorzaak onbekend.

Kluut Op 8 april zijn er twee maaiende kluten in de plas in het noordelijk deel gezien.

Kemphaan Een foeragerende kemphaan man verbleef op 8 april in de noordelijke plas.

Watersnip In een droge greppel op het zuidelijke schiereiland is op 8 april een watersnip waargenomen. Uit eigen beweging vloog de vogel naar het noorden.

Grutto Tijdens de eerste telronde, op 8 april, verbleven er 34 grutto's in de plas aan de voet van de noordelijke Zomerdijk. Tijdens de telling van 6 mei liepen circa 40 grutto's in het noordelijk deel rusteloos en opvallend dicht door elkaar heen. Zo nu en dan fladderden een of twee vogels vlak boven de onrustige groep, met poten en kop naar beneden gericht. Door de grote afstand kon geen geluid waargenomen worden. Na tien minuten vlogen de vogels alle windrichtingen uit. Uitwisseling van informatie?

Regenwulp Elf regenwulpen hebben de nacht doorgebracht in de plas aan de voet van de noordelijke Zomerdijk, op die 22 april is gezien dat zij fluitend naar het westen vlogen. Op dezelfde dag is een solitaire vogel ten noorden de slenk gezien. Op 6 mei verbleven er twee exemplaren tussen het pitrus in de genoemde plas, deze vogels vlogen richting zuid.

Wulp Een enkele vogel is op 22 april in de noordelijk plas gespot.

Tureluur Een deels vergane vogel in broedkleed is op 20 mei gevonden midden op een noordelijk perceel. Andere opvallendheden zijn niet geconstateerd.

Graspieper Twee paartjes zijn op 22 april waargenomen.

Visdief De eerste visdief verscheen tijdens de derde telling van 6 mei boven het gebied. Daarna is deze soort elke ronde gezien.

Houtduif Vanaf de eerste telling zijn foeragerende houtduiven waargenomen.

Velduil Uit het niets liet een laag jagende velduil zich zien op 8 april. De vogel trok door richting noord.

Ijsvogel Deze soort pijlsnelde zich op 20 mei van de Buitenvaart naar de Eem, en omzeilde het noordoostelijk gelegen griendbosje.

Boerenzwaluw De boerenzwaluw liet zich elke inventarisatieronde zien.

Ekster Een foeragerende ekster verbleef op 6 mei op het schiereiland.

Zwarte Kraai Drie op de grond scharrelende zwarte kraaien verbleven op 8 april in het telgebied en een vogel op 22 april.

Groenling Op 8 april vloog een groepje van vijf groenlingen over. Ook vliegend laten zij hun kenmerkende nasale roep horen.

Putter Op 8 april vlogen er twee putters op uit kruidenrijke vegetatie. De tweede telronde, 22 april, zijn twee rondvliegende vogels waargenomen.

5.2.3 Andere waarnemingen

Haas Tijdens de eerste ronde op 8 april zijn er acht hazen gezien en zeven op 22 april. Op 6 mei zijn er drie exemplaren geteld. Zes hazen verbleven op 20 mei in het gebied. Tijdens de laatste telling, op 3 juni, gaven zij de inventarisator weer acht exemplaren te noteren.

5.3 ZWARTE NOORD

Na het record aan verschillende broedvogels vorig jaar, met zestien soorten, dit jaar vijftien. Totaal aantal territoria 61, met vorig jaar 67.

De kleine plevier is een nieuwe broedvogel. Bergeend en zomertaling zijn dit jaar opnieuw gekarteerd. Kuifeend, rietzanger, bosrietzanger en rietgors komen als broedvogel in 2017 niet meer voor. Meerkoet en grutto komen als broedvogel het meest voor, gevolgd door Kievit.

Rode Lijst soorten zijn zomertaling, slobbeend, grutto en tureluur. Vogels van de Oranje Lijst zijn waterhoen, scholekster en Kievit.

5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Knobbelzwaan 1 territorium

Vijf tellingen lang is een broedende vogel op een flink nest op een eilandje nabij het beheerpad gezien. Gezien de gemiddelde broedduur van een knobbelzwaan, circa 36 dagen, was er duidelijk 'iets' met het legsel aan de hand.

Grauwe Gans 1 territorium

Bij de eerste telling is een nest met jonge vogels opgemerkt. Het lag zo'n twee meter naast het nest van de knobbelzwaan op het eiland iets ten noorden van het beheerpad. Vorig jaar ook een nest.

Bergeend 1 territorium

In 2012 is er voor het laatst een territorium van deze soort gekarteerd. Dit jaar een in het zuidelijk deel van het gebied.

Krakeend 2 territoria

Net als vorig jaar twee territoria. Een in het uiterste noorden en een centraal gelegen. Oudervogels met pullen zijn niet gezien.

Wilde Eend 6 territoria

Dit jaar is een mooi aantal van zes territoria gekarteerd. Was vorig jaar het aantal van vijf het hoogste ooit in dit gebied, nu dus een nieuw record. Vijf succesvolle families zijn waargenomen met een, twee, zes, zeven en tien pullen.

Zomertaling 1 territorium

In 2014 is het laatste broedgeval gekarteerd. Dit jaar een in het natte zuidelijk deel.

Slobeend 1 territorium

In 2017 een territorium van deze fijne soort. Vorig jaar nog vier.

Waterhoen 2 territoria

Tot nu toe is het aantal territoria nooit boven de één geweest, dit jaar twee. Beiden in het oostelijk deel langs de brede dijksloot.

Meerkoet 13 territoria

Vanaf 2011 is het aantal gevonden territoria niet boven de tien uitgekomen. Dit jaar zijn dertien nesten gevonden. Drie lagen binnen twintig meter bij elkaar.

Scholekster 2 territoria

Na twee jaar van vier nesten dit jaar twee.

Kleine Plevier 1 territorium

Vanaf de tweede telronde, op 23 april, zijn er in de nieuwe regenplas in het uiterste noorden kleine plevieren waargenomen. Op 7 mei is gezien hoe een paartje een alleenstaand mannetje het gebied uit joeg, waarna uitgebreid gebaltst werd. Een nest met vier eitjes is op 21 mei gevonden. Dit legsel en een zwijgzaam paar was er op 4 juni nog. Jongen zijn, buiten de telling om, niet gezien.

Kievit 11 territoria

In 2016 waren er tien territoria in de Zwarte Noord, dit jaar elf. In de reeks vanaf 2006 geen ongewoon aantal. Zeven nesten gelokaliseerd. Vier families met pullen geteld. De meeste territoria lagen aan de oostkant van het gebied.

Grutto 13 territoria

Vorig jaar nog achttien broedparen, dit jaar vijf minder. Dat is niet veel voor de Zwarte Noord: in 2007, 2008 en 2009 zijn er minder territoria geteld. Maar twee nesten zijn gevonden. Opvallend is wel dat er op 4 juni veertien alarmerendere paren zijn geteld. Het vermoeden bestaat dat er mogelijk is onderteld, en het eigenlijke aantal hoger ligt.

Tureluur 5 territoria

Vorig jaar zes paar, dit jaar vijf. Hoewel het tweede jaar op rij met een negatief tendens valt dit aantal binnen de broedvogel schommelingen van het gebied. Een paar met drie pullen is op 7 mei gezien.

Witte Kwikstaart 1 territorium

In het nieuwe noorden lag dit jaar een territorium. Jonge vogels zijn op 21 mei gezien. Vorig jaar ook een paar.

5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Fuut Tijdens twaalf jaar inventariseren is dit jaar voor het eerst een fuut in de Zwarte Noord waargenomen, op 7 mei verbleef een vogel in een brede sloot.

Purperreiger Deze schaarse soort in dit deel van de Eempolder vloog op 9 april over het telgebied.

Lepelaar Op 23 april komt een lepelaar uit het noorden aanvliegen en landt in een sloot en begint meteen met foerageren. Een vogel in de meest zuidelijkste sloot is op 21 mei gespot.

Knobbelzwaan Vijf laag in linie vliegende knobbelzwanen trokken op 7 mei de aandacht.

Grauwe Gans Een aantal van 34 grauwe ganzen en een familie met zes pullen verbleven in het gebied op 9 april. Vier families met twee keer zes, negen en tien pullen trokken op 23 april met elkaar op. Tijdens de derde telling, op 7 mei, zijn drie families met elkaar optrekkend waargenomen met vijf, negen en twaalf pullen van verschillende leeftijd. Nog meer families zijn op 21 mei gezien met vijf, twee maal zes, tien, elf en zeventien(!) pullen.

Canadese Gans Op 4 juni vlogen veertien luidruchtige Canadese ganzen laag in linie over het telgebied.

Brandgans Een paartje brandganzen verbleef op 9 april in het gebied. Een paar bevond zich in het hart van de Zwarte Noord op 23 april. Drie paar prachtig in de zon glanzende vogels verbleven in het nieuwe noorden op 7 mei.

Nijlgans Een schuw paartje is op 23 april gezien in de nieuwe regenplas in het noorden.

Bergeend Een paartje bergeend verbleef op 7 mei in de ronde plas.

Smient Een mannetje smient scharrelde in plasdras land op 7 mei.

Wintertaling Op 9 april verbleven een paar en een mannetje van deze fijne soort in de plas aan de Eemdijk. Diezelfde dag zijn er nog drie paartjes gesignaleerd. Een telling later, op 23 april, zijn er vijf paar gezien waarvan drie in de plas.

Wilde Eend Aan de rand van het noordwestelijk gelegen griendbosje, buiten het telgebied, is een nest met tien eieren gevonden. Het vrouwtje voerde een fraai staaltje distraction-display op in de Eem.

Kuifeend 7 mei was de dag dat er een paar kuifeenden in de plas werd gezien. Zowel op 23 april en 7 mei is een paar niet-territorium indicerende vogels waargenomen.

Bruine Kiekendief Een vrouwtje bruine kiekendief vloog op 4 juni laag over het centrum van de Zwarte Noord, stoorde zich niet aan een troep aanvallende kieviten, grutto's en tureluurs. Ze dook opeens met gestrekte poten het hoge gras in en bleef zo'n vijf minuten vrijwel onzichtbaar voor de waarnemer. De drie weidevogelsoorten bleven vooralsnog duikvluchten uitoefenen, tot er uiteindelijk twee grutto's overbleven. Plots vloog de kiekendief met een vrij grote grutto pul in haar klauwen weg richting west.

Sperwer Een juveniele sperwer genoot van de ochtendzou op een tak in het noordwestelijk gelegen griendbosje op 9 april.

Buizerd Een fraaie vogel is gezien tijdens de eerste telronde op 9 april. Een reusachtig nest, van misschien wel een m³, met verse takken over de rand is op 9 mei gevonden in het griendbosje, net buiten de noordwestelijke hoek. De horst viel uit de maat ten opzichte van de dunne takken en stammen.

Torenavalk Op 4 juni is een torenvalk waargenomen. De vogel vloog vanuit het zuiden door naar het westen, veel kwam er niet van de grond.

Kluut Drie kluten verbleven in de noordelijk plas op 23 april. In de plas aan de oostzijde foerageerden op 7 mei vijf exemplaren en op 21 mei zeven vogels. Op dezelfde dag is een kluut in de regenplas noord waargenomen. In de oost plas foerageerde een kluut op 4 juni, terwijl een exemplaar langs de slikkige oever van een zuidelijke sloot voedsel zocht.

Bontbekplevier Een mannetje van deze interessante soort was op 9 april voedsel aan het zoeken langs de regenplas in het noorden.

Bonte Strandloper Twee bonte strandlopers foerageerden op 9 april op het zuidelijke zeer natte perceel, waar het gras maar net bovenuit kwam. Fraai gezicht in de ochtendzon.

Kemphaan Op 9 april verbleven vier hanen op het natte perceel in het zuiden. Tijdens de tweede telronde zijn twaalf hanen en drie hennen waargenomen, de mannen waren vrijwel in prachtkleed en deden soms kleine uitvallen naar elkaar. Op 7 mei zijn vier mannen en twee vrouwen voedsel zoekend op het zuidelijke natte perceel gezien.

Watersnip Een solitair foeragerende vogel is op 23 april in het gebied aangetroffen.

Grutto Een meerkoet zwom kennelijk te dicht nabij een gruttonest. Een gruttoman sleepte zijn poten door het water van de sloot richting meerkoet en spetterde daardoor fel de koet weg. Dit niet alledaagse gedrag herhaalde zich een paar maal.

Oeverloper Op 9 april verbleef een foeragerende vogel langs de 'nieuwe' plas in het uiterste noorden. Twee oeverlopers landden op 7 mei in het natte zuidelijke deel en begonnen meteen voedsel te zoeken. Op 21 mei foerageerden weer twee exemplaren in het nieuwe noordelijk plasje. Beide vogels werden door een derde exemplaar met de vleugels recht omhoog met luid gepiep verjaagd.

Bosruiter Twee bosruiters foerageerden op 7 mei op het plassige zuidelijkste perceel.

Houtduif Op 9 april verbleef een rondpikkende vogel langs de regenplas in het noorden. Twee vogels foerageerden op 7 mei gelijktijdig met vier postduiven in het gebied. Tijdens de vierde telronde op 21 mei is een zonnende vogel aan de rand van de noordelijke plas gezien.

Postduif Twee postduiven foerageerden in de Zwarte Noord op 23 april. Op 7 mei waren dit er vier onder aan de dijkvoet. Zeven vogels vlogen op 21 mei rondjes boven het gebied.

Koekoek Vanuit het noordwestelijk gelegen griendbosje is op 7 mei de fantastische koekoek gehoord.

Ekster Een ekster vloog op 7 mei boven de westrand van de Zwarte Noord, door de actieve steltlopers kreeg deze geen enkele kans iets 'uit te vreten'. Een zich stilsthoudende vogel is 21 mei op een weidepaaltje aan de rand van het gebiedesignaleerd.

5.3.3 Andere waarnemingen

Haas Pas tijdens de tweede telling zijn hazen waargenomen, vier exemplaren op 23 april. Zes exemplaren zijn op 7 mei gezien en drie op 21 mei. De laatste telronde, op 4 juni, is een haas geteld.

Mol Ook dit telseizoen zijn er hier en daar molshopen gezien.

Groene Kikker Tijdens de laatste telling op 4 juni zijn groene kikkers waargenomen.

5.4 BRUGGEMATEN

Dit jaar elf broedvogelsoorten tegen twaalf vorig jaar en 28 territoria tegen 32 in 2016. Slobeend, rietzanger en rietgors zijn nieuwe broedvogels. Bergeend, kuifeend, waterhoen en witte kwikstaart konden niet meer worden bijgeschreven als broedvogel. Kievit is de talrijkste broedvogel gevolgd door meerkoet. Rode Lijst soorten in dit gebied zijn slobeend, grutto en tureluur. Oranje Lijst soorten zijn scholekster en kievit.

5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Krakeend 1 territorium

Vorig jaar nog twee broedgevallen, dit jaar een in het noordelijke deel.

Wilde Eend 3 territoria

Net als in 2016 ook dit jaar drie broedgevallen in het noorden, zuiden en midden van het gebied. Pullen zijn niet waargenomen.

Slobeend 1 territorium

Een nieuwe broedvogel in de Bruggematen.

Meerkoet 4 territoria

Vorig jaar twee territoria dit jaar vier, waarvan drie in het noordelijk deel. De verwachting van vorig jaar is uitgekomen (Van Houten, M. 2016). Een nest is gevonden en een familie met zes kuikens gezien.

Scholekster 2 territoria

Dit jaar twee territoria terwijl er in 2016 drie waren. Op 4 juni waren er twee flink alarmerende paren aanwezig.

Kleine Plevier 2 territoria

Ondanks dat de Bruggematen vrijwel geheel begroeid is, is het verheugend om toch twee broedgevallen van de kleine plevier te herbergen. Het territorium in het noordelijk deel viel vanaf de eerste telling op door baltsgedrag in de lucht en op de grond. Het meer centrale paar trok de aandacht tijdens de derde telronde op 7 mei. Bij beide territoria is gewaakt om pullen te zien. Na een kwartier schuilen bij het centrale span is op 4 juni een minuscuul jong waargenomen. Bij het zien van de

waarnemer dook de kleine meteen de vegetatie in. Het lijkt erop dat mannetjes een meer golvende vlucht aannemen als er jongen zijn.

Kievit 8 territoria

Acht territoria dit jaar wat een minder dan in 2016 betekent. Zes nesten zijn gevonden en drie families gezien. Op 7 mei gingen zes alarmerende paren de lucht in.

Grutto 3 territoria

Ook dit jaar drie territoria, allen gelegen in het centrale deel. Op 21 mei en 4 juni gingen twee alarmerende paren de lucht in. Kuikens zijn niet gezien.

Tureluur 2 territoria

Het derde jaar op rij met twee territoria. Ook hier gingen bij de laatste twee tellingen elke keer twee paar alarmerend de lucht in.

Rietzanger 1 territorium

Van deze soort is voor het eerst geconstateerd dat er in de Bruggematen wordt gebroed. In het noordelijk deel is in een gebied met gemengde hoge distels en riet een territorium ingetekend.

Rietgors 1 territorium

Ook de rietgors is nieuw voor de Bruggematen. En ook deze soort had een broedplek in de noordelijke punt.

5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Lepelaar Op 7 mei komt een lepelaar uit het noorden, landt en begint meteen in een sloot te foerageren.

Grauwe Gans Een paar verbleef op 23 april in de plas in het noorden en drie paar in het midden van het gebied.

Canadese Gans Een enkele vogel verbleef met drie paar Grauwe Ganzen op 23 april in het midden van de Bruggematen. In de noordelijkste poel was een familie met drie goudgele pullen te zien. Zij dreven doodstil, nek en kop vlak boven het wateroppervlak om maar niet op te vallen. Tijdens dezelfde telling is op het zuidelijk grasveld een paar gezien.

Nijlgans Drie exemplaren vlogen op 23 april over het gebied.

Bergeend Op 9 april is een foeragerend paartje in het centrale moerassige deel gezien. Een vrij tam mannetje is op 7 mei waargenomen.

Wintertaling Een paartje werd op 4 juni opgeschrikt vanuit het plas-drasse midden.

Kuifeend Een waarneming van een paartje op 23 april in de 'wat' diepere plas in het noorden.

Bruine Kiekendief Een mannetje vloog over op 9 april.

Sperwer Op 7 mei scheert een mannetje sperwer met een flinke prooi in de klauwen vanuit het noorden het hele gebied over.

Kluut Twee kluten inspecteerden op 23 april de korte vegetatie langs de tweede poel noord.

Watersnip Op 9 april zijn er twee keer twee watersnippen opgeschrikt.

Regenwulp Twee vogels hebben in het plas-drasse midden overnacht, werden op 23 april verstoord en vlogen richting oost.

Wulp Een groep van twintig vogels vloog tijdens de eerste telronde op 9 april vanuit de Buitenvaart Zuid laag over naar oostelijke richting.

Kokmeeuw Een verse, dode kokmeeuw in zomerkleed is op 21 mei langs een noordelijke poel gevonden. De doodsoorzaak kon niet worden vastgesteld. Dezelfde telling is ook een levend exemplaar gezien.

Houtduif Op 23 mei is een solitaire houtduif waargenomen en twee foeragerende vogels op 7 mei. Een exemplaar is op 21 mei gezien.

Ijsvogel Een waarneming van een ijsvogel is altijd een sensatie. Op 7 mei vloog een vogel boven de oostelijke sloot aan de voet van de Eemdijk, en jakkerde vervolgens de dijk over richting oost.

Boerenzwaluw Deze soort liet zich vanaf de eerste telling zien.

Kramsvogel Vanuit de bomen van een boerderij langs de oostkant vloog op 23 april een kramsvogel een rondje, om vervolgens naar het noorden te vliegen.

Spreeuw Deze soort is elke telling waargenomen, met een maximaal aantal van vijftien exemplaren op 23 april.

5.4.3 Andere waarnemingen

Haas Maar liefst negen hazen zijn op 7 mei in dit kleine gebied waargenomen. Op 21 mei zijn er drie exemplaren gezien. De laatste teldag, op 4 juni, zijn twee dieren geteld.

Groene Kikker Een keer is deze soort waargenomen, en wel op 4 juni.

5.5 WOLKENBERG

Het aantal territoria is naar 42 gestegen, één meer dan in 2016. Aantal broedvogelsoorten is gedaald naar negentien, dit was twintig. Nieuwe broedvogels

zijn kuifeend en grutto. Een soort die dit jaar en eerder heeft gebroed is houtduif. Voor dit jaar zijn verdwenen broedvogelsoorten Canadese gans, slobbeend, kluut en bosrietzanger. De twee meest voorkomende broedvogels zijn wilde eend en meerkoet. Vogels van de Rode Lijst zijn grutto en tureluur. Oranje Lijst soorten zijn waterhoen, scholekster en Kievit.

5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Fuut 1 territorium

Op 7 mei is in de centrale Eem inlaat een drijvend nest gevonden, enigszins verankerd aan de rietbegroeiing, met een ei. Twee weken later verbleef het opvallend tamme paar nabij het nest. Terwijl een vogel riethalmpjes op het nest bleef gooien, maakte de ander een binnens'monds' knorrend geluid. Op 4 juni dreef het kletsnatte nest net boven het water oppervlak, zonder inhoud. Het tamme paar was nog wel plaatstrouw.

Knobbelzwaan 1 territorium

Hetzelfde nest als vorig jaar is gebruikt. Het lag op een meter afstand van een meerkoetennest. Op 23 april is één ei gezien. De volgende telling was dit nog zo maar bleek het ei koud. Het broedpaar verbleef het hele telseizoen in de vierkante plas. Wordt de soort in de Wolkenberg misschien belaagd?

Bergeend 1 territorium

Vorig jaar was deze soort een nieuwe broedvogel met twee territoria, dit jaar met een. Het broedgebied bevond zich rond de slenk. Jonge vogels zijn niet waargenomen.

Krakeend 3 territoria

Drie broedparen voor deze soort, vorig jaar twee. Een territoria lag in het noorden langs de plas en twee in het gekromde plasgebied in het westen. Net als in 2016 zijn geen families waargenomen.

Wilde Eend 5 territoria

Een mooi jaar voor deze landelijk in aantal achteruitgaande broedvogel. Vijf broedsels die allemaal kuikens voortbrachten. Aantallen kuikens waren drie maal vier, zes en zeven. De territoria lagen allemaal verspreid aan de Eemzijde.

Kuifeend 2 territoria

Een nieuwe broedvogel in de Wolkenberg met meteen twee paar. Een territorium is gevonden in de noordelijke plas en de andere rond de slenk.

Fazant 1 territorium

Ook dit jaar een territoria van deze opvallende soort. Het broedgebied lijkt naar het zuiden verplaatst te zijn. Wederom zijn alleen hanen waargenomen.

Waterhoen 1 territorium

Deze soort broedt voor het vierde jaar in de Wolkenberg.

Meerkoet 8 territoria

En weer is het vorig jaar gemaakte record gesneuveld: van zes naar acht broedparen. Allen verdeeld over het noordelijke en centrale telgebied. Vijf nesten gevonden en zes familie gezien. Het koetennest dat op een meter afstand lag van een knobbelzwanennest is in vergelijking met de burens wél uitgekomen.

Scholekster 2 territoria

Twee broedsels dit jaar, drie in 2016. Een langs de oostzijde van de slenk. Een nest is op 21 mei gevonden in het zuidelijke deel met een bovengrond van schelpen, vrijgekomen na het verwijderen van de toplaag (Van Houten, M. 2016). Het nestkuiltje, met vier eieren, was prachtig gestoffeerd met schelpjes. Begin juni lag het nest midden in een oerwoud van stugge, kniehoge vegetatie.

Kleine Plevier 1 territorium

Na het mooie 2016 met drie broedvogels leek het dit jaar door vegetatiesuccessie niets te worden. Zo heeft een andere pioniersoort, de kluut, het dit jaar niet gered. Toch zijn de hele telperiode kleine plevieren rond de slenk waargenomen, wat resulteert in een territorium. Buiten de telling om zijn de vogels geobserveerd maar pullen zijn niet gezien. En net als vorig jaar vragen we ons weer af of 'deze soort een blijvertje is of niet'.

Kievit 4 territoria

In 2015 ontstonden er door graafwerkzaamheden vele kale vlakten, wat zeven territoria opleverden. Vorig jaar drie, dit jaar vier broedpaartjes. Drie nesten gevonden en twee families waargenomen.

Grutto 1 territorium

Eindelijk grutto's in de Wolkenberg(!). Voor oude vogels is er waarschijnlijk voldoende foerageermogelijkheid, zoals langs de oevers van de slenk. Voor kuikens is dat anders. Voor gruttokuikenland zoals in Buitenvaart Zuid, vochtig kruidenrijk grasland met een wisselende vegetatiehoogte en -structuur is (nog) geen sprake. Pullen zijn dan ook niet waargenomen.

Tureluur 1 territorium

Vorig jaar was de tureluur een nieuwe broedvogel in dit telgebied met twee broedparen. Dit jaar een paar. Op 21 mei en 4 juni werd druk gealarmeerd.

Houtduif 1 territorium

Sinds 2011 heeft deze soort niet meer in de Wolkenberg gebroed. Net als toen is een nest gevonden in een vork van takken in de enige boom in een noordelijke rietveldje. Op 21 mei zijn twee kuikens gezien. Nadeel is dat het lijkt dat het meteen eksters aantrekt.

Witte Kwikstaart 1 territorium

Een territorium dit jaar, tegen twee vorig teljaar.

Rietzanger 2 territoria

Vorig jaar een nieuwe broedvogel met een territorium. Dit jaar twee en lieten beiden prachtige baltsvluchten zien.

Kleine Karekiet 2 territoria

Na het goede jaar van 2016, met zes broedparen, dit jaar terug naar twee. Beide territoria lagen in het noordelijke rietgedeelte.

Rietgors 4 territoria

Terwijl de kleine karekiet onderuit ging, steeg de rietgors van drie naar vier territoria. Vorig jaar een record aantal broedvogels, nu dus ook.

5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Knobbelzwaan In de slenk verbleef op 9 april een paar. Op 23 april waren daar drie paren aanwezig. Opvallend was een dood mannelijk exemplaar aan de zuidelijke rand van de slenk. De circa elf kilo wegende vogel is naar de rand van het gebied verplaatst. Verwondingen of iets dergelijks zijn niet geconstateerd. In dezelfde Eeminlaat verbleven op 7 mei zes knobbelzwanen en twee paren.

Blauwe Reiger Een behoedzaam lopende vogel is op 23 april op de kade aan de westzijde van de noordelijke vijver gezien. Een blauwe reiger is op 21 in het noordelijk deel van de slenk waargenomen. Tijdens de laatste telling, 4 juni, is een exemplaar in de vierkante plas in het noorden gespot.

Lepelaar Ook dit jaar is een foeragerende lepelaar ontdekt in het noordelijk gedeelte van de slenk, en wel op 7 mei. Op 21 mei is tot twintig meter een lepelaar beslopen die voedsel zocht in de slenk.

Grauwe Gans Zes grauwe ganzen waren op 9 april in het telgebied aanwezig. In het noordelijk deel van de slenk verbleven op 23 april zeven vogels.

Nijlgans Een paar was op 4 juni in de slenk aanwezig.

Wilde Eend Zes mooie woerden zijn op 23 april in het noordelijke deel van de slenk waargenomen.

Torenvalk Deze vogel werd op 23 april van een weidepaaltje verjaagd door een ekster.

Meerkoet Drie fluweelzwarte vogels verbleven op 4 juni in de slenk.

Zwarte Ruiter Net als vorig jaar maar nu vier dagen eerder, 23 april, en een vogel meer: twee zwarte ruiters. Een exemplaar bijna in zomerkleed en de ander pas beginnend. Fraaie maar schuwe vogels. Ze vlogen weg richting noord.

Oeverloper Op 7 mei is een foeragerende vogel langs de slenk gezien.

Kokmeeuw Vijf exemplaren verbleven op 21 mei langs de slenk en vier op 4 juni.

Kleine Mantelmeeuw Langs de slenk waren op 9 april twee van deze meeuwen te zien.

Houtduif Op 23 april zijn drie foeragerende vogels waargenomen. Op 7 mei is op het meest zuidelijke perceel een pikkende duif gezien. Drie vogels verbleven in de Wolkenberg op 4 juni.

Postduif Een gemengde groep hout- en postduiven is op 21 mei gezien, totaal zo'n twaalf vogels. Twee vogels dronken op 4 juni water uit de slenk.

Ijsvogel Ook dit jaar een waarneming van een ijsvogel. Op 21 mei is een langs scherende vogel boven een sloot met steile wanden in het noordwestelijk deel gezien, zelfde locatie als in 2016. Na waken, buiten de telronden om, zijn geen verrassingen geconstateerd.

Huiszwaluw De eerste huiszwaluw is op 23 april gezien. Tijdens de vierde telling op 21 mei was een ploeg van zo'n dertig zwaluwen druk bezig modder langs de slenk aan het verzamelen. Het lijkt wel of ze dat het liefst in groepsverband doen (veiligheid?). Soms gaat de hele boel ineens de lucht in. Op 4 juni zijn er zelfs veertig zwaluwen waargenomen met hetzelfde gedrag.

Witte Kwikstaart Een solitair juveniel is op 21 mei gezien.

Ekster Een ekster zat in een boom in het noordelijk rietveld op 9 april en op 7 mei. In deze zelfde boom bevond een nest van een houtduif.

Kauw Een rondstappende en foeragerende kauw is op 9 april gezien en twee exemplaren in het noordelijkste veld op 21 mei. Tenslotte zijn acht scharrelende vogels op 4 juni op het slik van de slenk gezien.

Spreeuw Een opvallend groepje van zo'n dertien vogels poedelden zich in de slenk op 4 juni.

Ringmus Een druk troepje van zeven vogels is op 4 juni in het uiterste noorden opgemerkt.

Kneu Op 7 mei is een fraai uitgekleurd zingend mannetje gezien, deze ging niet veel later met twee vrouwtjes water drinken in een van de poelen aan de zuidkant van de Wolkenberg.

5.5.3 Andere waarnemingen

Haas Vijf hazen zijn op 9 april waargenomen en een exemplaar op 23 april. Twee zijn er op 7 mei getraceerd. Tot slot zijn twee van deze dieren op 4 juni gezien.

Groene kikker Dit jaar één waarneming van deze soort. Op 4 juni is in de meest zuidelijke sloot een kikker gehoord.

6 DANKZEGGING

Jan Roodhart (beheerder Natuurmonumenten) bedank ik voor de goede contacten over het beheer van de uiterwaarden langs de Eem. Daarnaast voor de inspirerende gesprekken over vogels, vossen en de Eempolders.

7 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Houten, M. van, 2011.

Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2013. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 199, Hilversum.

Houten, M. van, 2016.

Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2016. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 251, Hilversum.

Nijland, F. & A. van Paassen 2007.

Instructie Alarmtellen; tellingen van paren en gezinnen van Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur en Wulp. Uitgave Landschapsbeheer Nederland, Utrecht. Publicatie Bureau N nr. 27, Leeuwarden.

Thijssen, Jac. P. 1911.

De bonte wei. Verkade-Zaandam.

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016.

Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005 en 2004.
- Bijlage 2 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006 en 2005.
- Bijlage 3 Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007 en 2006.
- Bijlage 4 Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009 en 2008.
- Bijlage 5 Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010 en 2009.
- Bijlage 6 Territoriakaarten van de broedvogelsoorten in 2017.
- Buitenvaart Noord
 - Buitenvaart Zuid
 - Zwarte Noord
 - Bruggematen
 - Wolkenberg

Bijlage 1

Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005 en 2004. Voor aantallen vóór 2003: zie Van Houten 2011.

Soort	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Knobbelzwaan	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	1	2	1	1	-	2	-	1	2	-	2	2	2	1
Krakeend	4	2	4	4	2	2	2	1	1	2	1	-	2	1
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Wilde Eend	6	4	4	-	2	6	-	3	2	4	1	5	3	2
Zomertaling	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-
Slobeend	3	1	1	2	-	2	1	-	1	1	2	2	5	1
Kuifeend	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Waterhoen	-	-	2	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Meerkoet	7	11	9	6	3	3	10	7	9	12	4	10	15	12
Scholekster	2	2	2	2	-	2	1	1	1	2	-	1	3	2
Kluut	15	14	14	9	11	8	4	1	5	-	7	1	-	-
Kleine Plevier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Kievit	9	10	8	10	10	12	7	5	7	5	7	8	13	8
Kemphaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Grutto	20	18	16	18	10	12	10	11	8	6	10	8	8	4
Tureluur	5	4	4	5	2	5	2	2	4	3	3	4	9	2
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Graspieper	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Witte Kwikstaart	-	1	3	-	-	1	1	1	2	2	2	2	6	1
Blauwborst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Merel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietzanger	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Karekiet	-	3	10	3	-	2	2	5	7	10	3	2	4	5
Rietgors	1	2	2	2	1	2	2	2	4	5	2	2	6	6
Aantal Territoria	75	75	81	66	42	59	43	40	54	53	45	50	82	49
Aantal Soorten	13	14	15	15	9	13	12	12	14	12	13	14	18	16

Bijlage 2

Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006 en 2005.

Soort	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Fuut	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Knobbelzwaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Kolgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Grauwe Gans	-	4	1	3	-	1	2	2	-	-	-	-	1
Soepgans	-	-	-	-	7	2	1	-	2	-	-	-	7
Canadese Gans	2	2	1	4	4	-	3	-	1	1	-	-	1
Bergeend	-	2	1	-	1	2	2	3	1	-	2	1	-
Smient	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Krakeend	4	3	5	2	3	6	3	4	1	5	3	4	1
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
Wilde Eend	4	6	4	4	1	5	8	4	9	8	6	10	10
Zomertaling	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-
Slobeend	-	2	3	3	1	2	1	1	3	2	2	2	-
Kuifeend	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Waterral	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Waterhoen	1	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	2	1
Meerkoet	9	9	10	4	5	11	7	10	10	7	11	15	15
Scholekster	3	3	4	5	3	4	5	5	4	5	3	5	8
Kievit	17	18	24	11	16	20	21	14	9	17	17	10	18
Grutto	21	22	24	20	11	11	26	16	19	13	10	11	17
Tureluur	10	8	8	9	5	7	5	8	6	8	6	10	12
Graspieper	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	2	1	1
Witte Kwikstaart	1	3	2	1	2	3	2	2	2	2	3	3	3
Rietzanger	3	3	3	2	1	-	-	2	2	-	-	-	-
Bosrietzanger	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Kleine Karekiet	1	-	2	2	3	4	-	2	8	3	-	5	3
Rietgors	1	3	2	2	2	1	-	3	2	1	1	1	2
Aantal Territoria	78	88	98	74	66	81	88	78	82	73	71	84	103
Aantal Soorten	14	15	18	16	16	16	14	16	18	13	16	18	18

Bijlage 3

Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007 en 2006.

Soort	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Knobbelzwaan	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Grauwe Gans	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-
Krakeend	2	2	3	2	1	3	1	3	2	1	1	1
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Wilde Eend	6	5	3	1	1	3	2	3	2	3	3	3
Soepeend	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	1
Slobeend	1	4	4	1	3	3	3	3	2	1	1	1
Kuifeend	-	2	2	1	3	2	-	-	-	1	-	1
Waterhoen	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	13	9	9	5	4	7	9	16	14	19	15	17
Scholekster	2	4	4	3	3	1	4	2	1	1	1	1
Kleine Plevier	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluut	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1	-	-
Kievit	11	10	18	13	13	16	11	11	11	17	12	9
Grutto	13	18	25	16	16	17	14	19	9	12	11	16
Tureluur	5	6	7	7	5	6	4	7	7	6	1	3
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Witte Kwikstaart	1	1	-	-	1	2	-	1	1	1	-	2
Rietzanger	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosrietzanger	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Aantal Territoria	61	67	79	51	52	62	49	67	52	64	48	56
Aantal Soorten	15	16	13	11	12	12	9	11	12	12	11	12

Bijlage 4

Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009 en 2008.

Soort	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Kolgans	-	-	-	1	-	1	1	1	1	-
Nijlgans	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Bergeend	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	1	2	-	-	1	1	-	1	-	-
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Wilde Eend	3	3	-	1	1	3	2	2	1	-
Slobeend	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Buizerd	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Waterhoen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	4	2	-	6	2	3	2	2	2	2
Scholekster	2	3	1	2	1	2	1	1	1	1
Kleine Plevier	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kievit	8	9	8	7	7	8	14	15	10	13
Grutto	3	3	2	5	5	4	5	5	4	3
Tureluur	2	2	2	3	4	3	5	5	3	3
Witte Kwikstaart	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-
Merel	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Rietzanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tjiftjaf	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Zwarte Kraai	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Rietgors	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aantal Territoria	28	32	13	25	21	29	35	33	22	23
Aantal Soorten	11	12	4	7	7	11	12	9	7	6

Bijlage 5

Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010 en 2009.

Soort	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Fuut	1	1	-	-	-	-	-	-	
Knobbelzwaan	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Canadese Gans	-	1	-	-	2	3	1	2	1
Bergeend	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	3	1	1	-	1	1	-	-	-
Wilde Eend	5	3	-	1	2	3	2	6	4
Slobeend	-	1	-	-	-	-	1	1	-
Kuifeend	2	-	-	-	-	-	-	-	
Fazant	1	1	1	1	-	-	-	-	1
Waterral	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Waterhoen	1	1	1	1	-	-	-	-	1
Meerkoet	8	6	6	4	3	4	4	5	3
Scholekster	2	3	1	-	1	-	1	1	1
Kluut	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Plevier	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Kievit	4	3	7	-	3	2	1	2	1
Watersnip	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Grutto	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tureluur	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Houtduif	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Witte Kwikstaart	1	2	-	-	-	1	-	-	-
Blauwborst	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Merel	-	-	-	1	1	-	1	1	-
Rietzanger	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Bosrietzanger	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Karekiet	2	1	2	-	-	3	4	2	3
Rietgors	4	3	2	3	1	2	2	2	3
Aantal Territoria	42	41	21	13	14	19	20	22	18
Aantal Soorten	19	20	8	8	8	8	12	9	9

Bijlage 6 Territoriakaarten van de broedvogelsoorten in 2017

- Buitenvaart Noord
- Buitenvaart Zuid
- Zwarte Noord
- Bruggematen
- Wolkenberg

De verspreiding van de soorten wordt weergegeven door middel van stippenkaarten, waarbij elke stip globaal de ligging van het territorium aanduidt.

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Bergeend 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Krakeend 4 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Wilde Eend 6 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Slobeend 3 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Meerkoet 7 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Scholekster 2 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Kluut 15 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Kievit 9 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Grutto 20 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Tureluur 5 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Graspieper 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Rietzanger 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Buitenvaart Noord

Rietgors 1 territoria

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Fuut 1 territoria

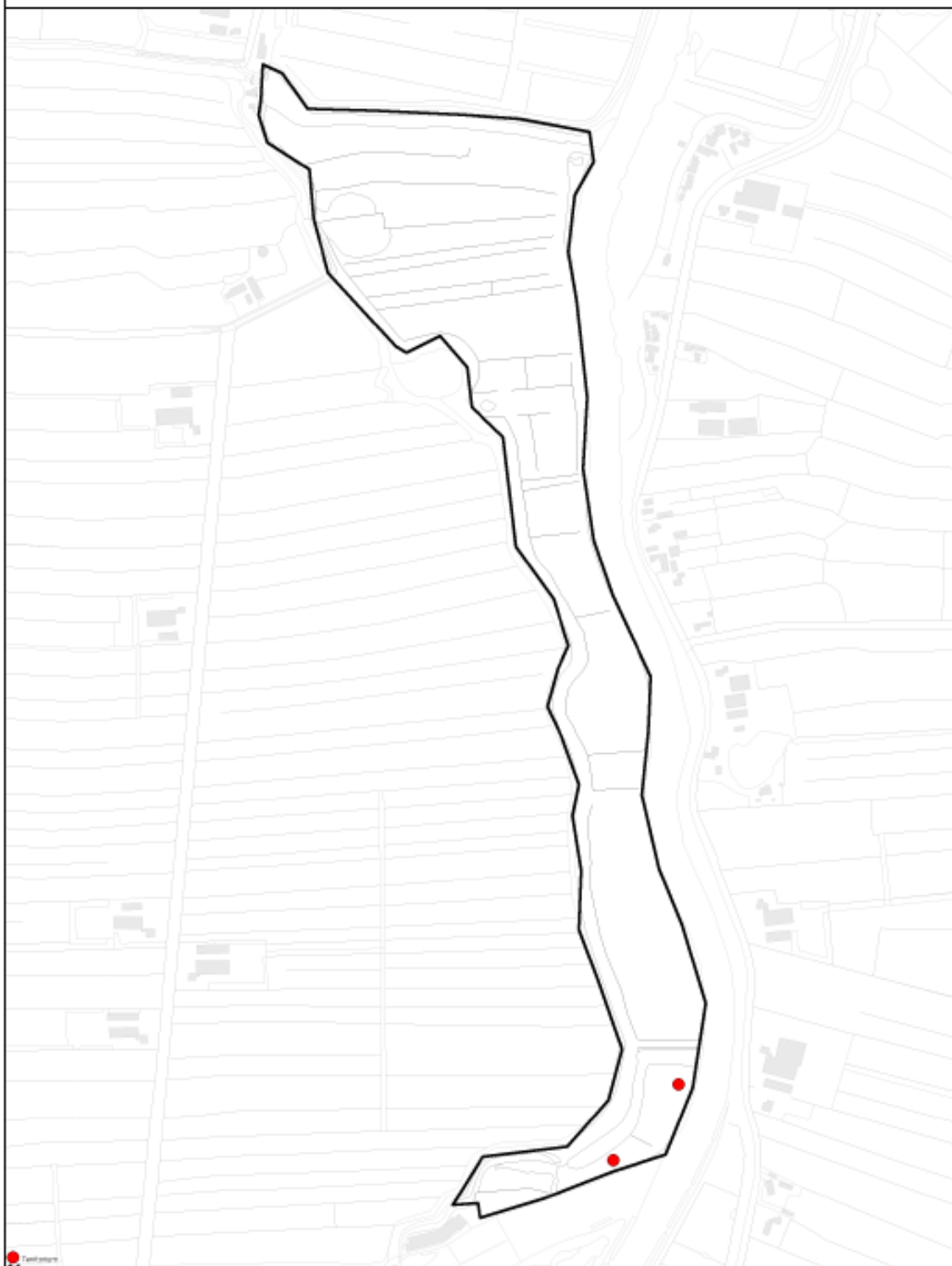
 Landbouw
En Natuur

© De Nederlandse Overheid 2008 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Canadese Gans 2 territoria

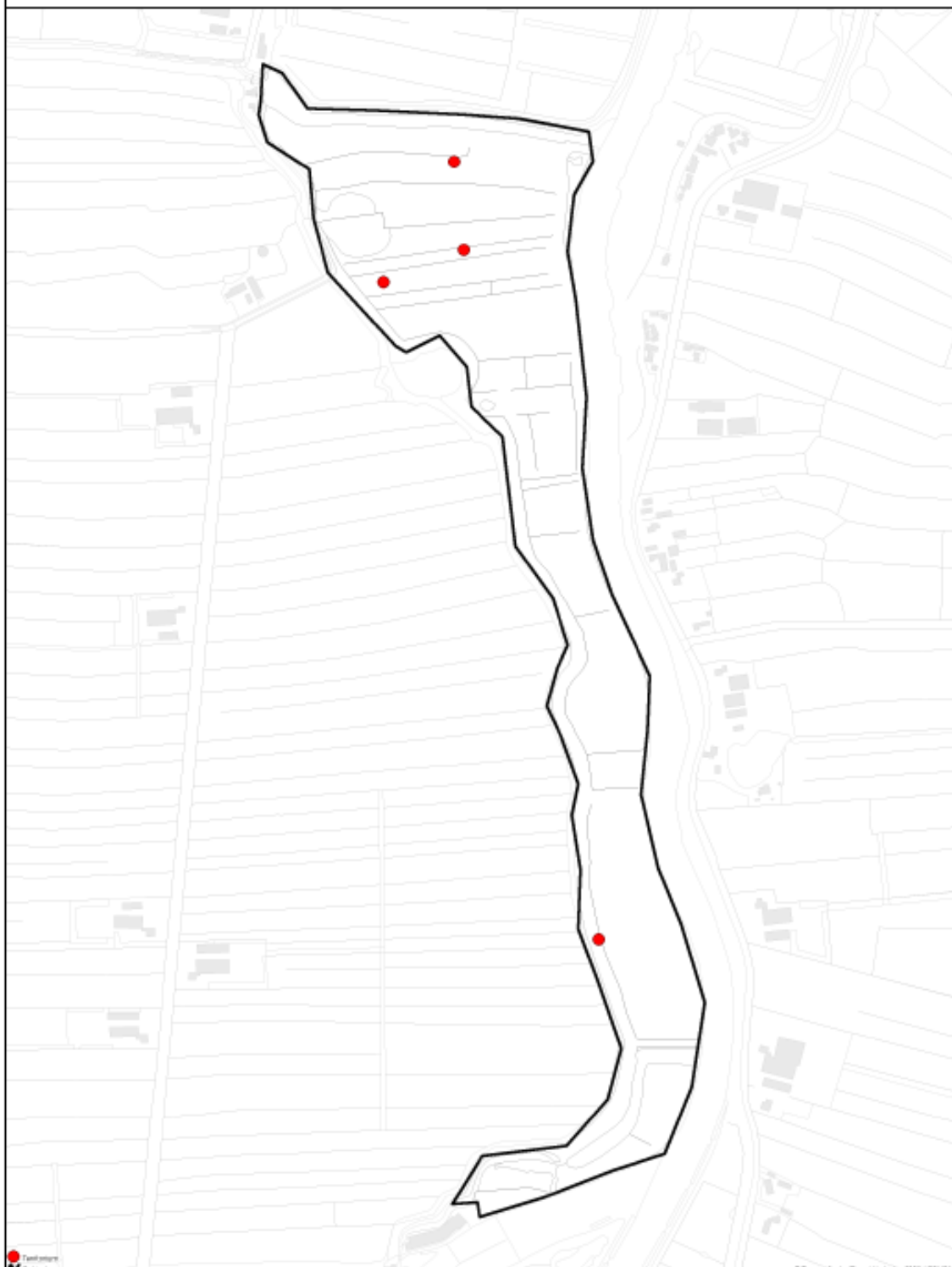
Landkaart
Kadaster

© Topografische Dienst Kadaster 2008 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

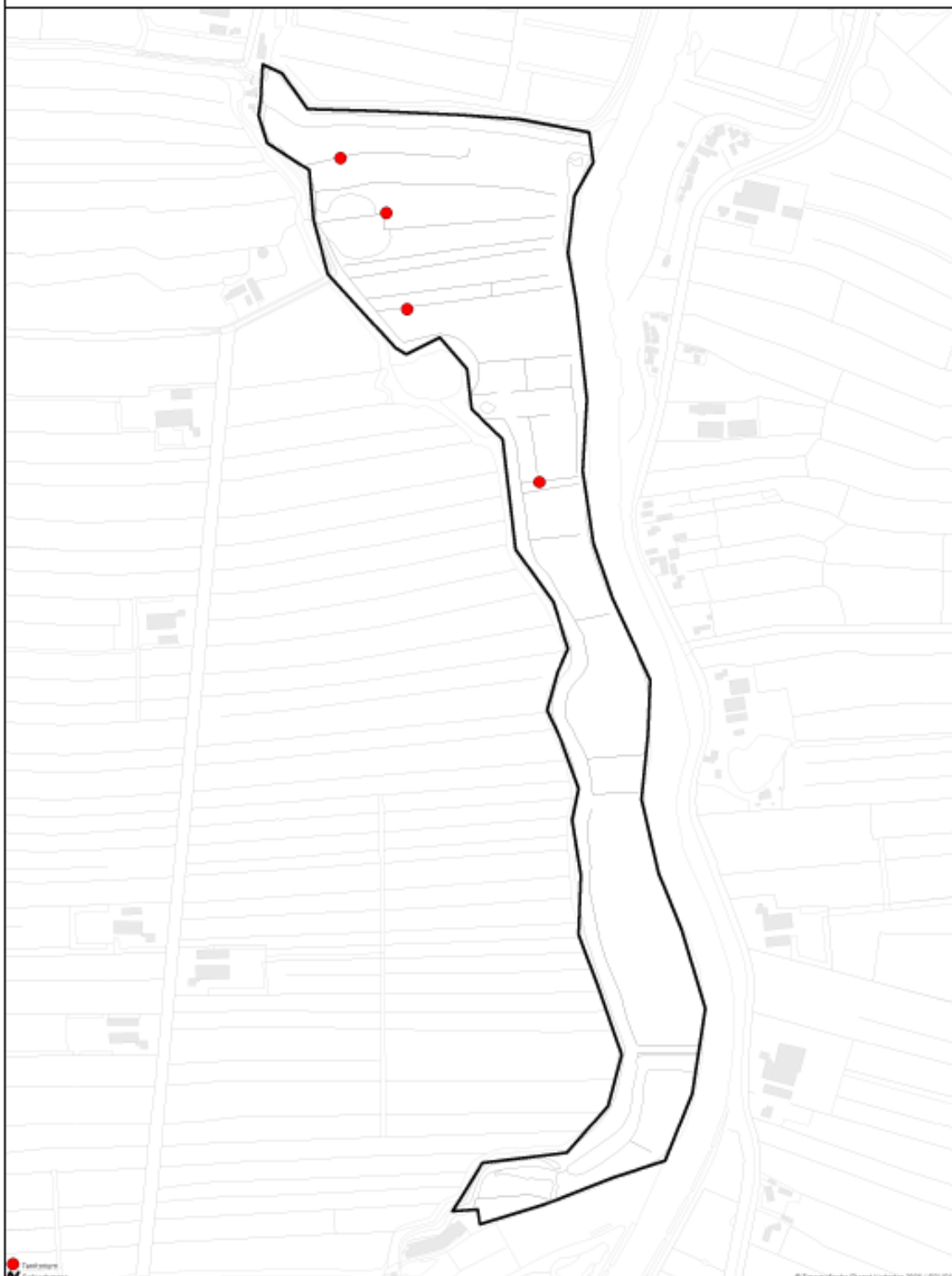
Krakeend 4 territoria

0 0,1 0,2 0,3 0,4 0,5 km

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Wilde Eend 4 territoria

Landbouw
Gebiedsplan

© Dronpluuche Omschrijving 2008 | SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Waterhoen 1 territoria

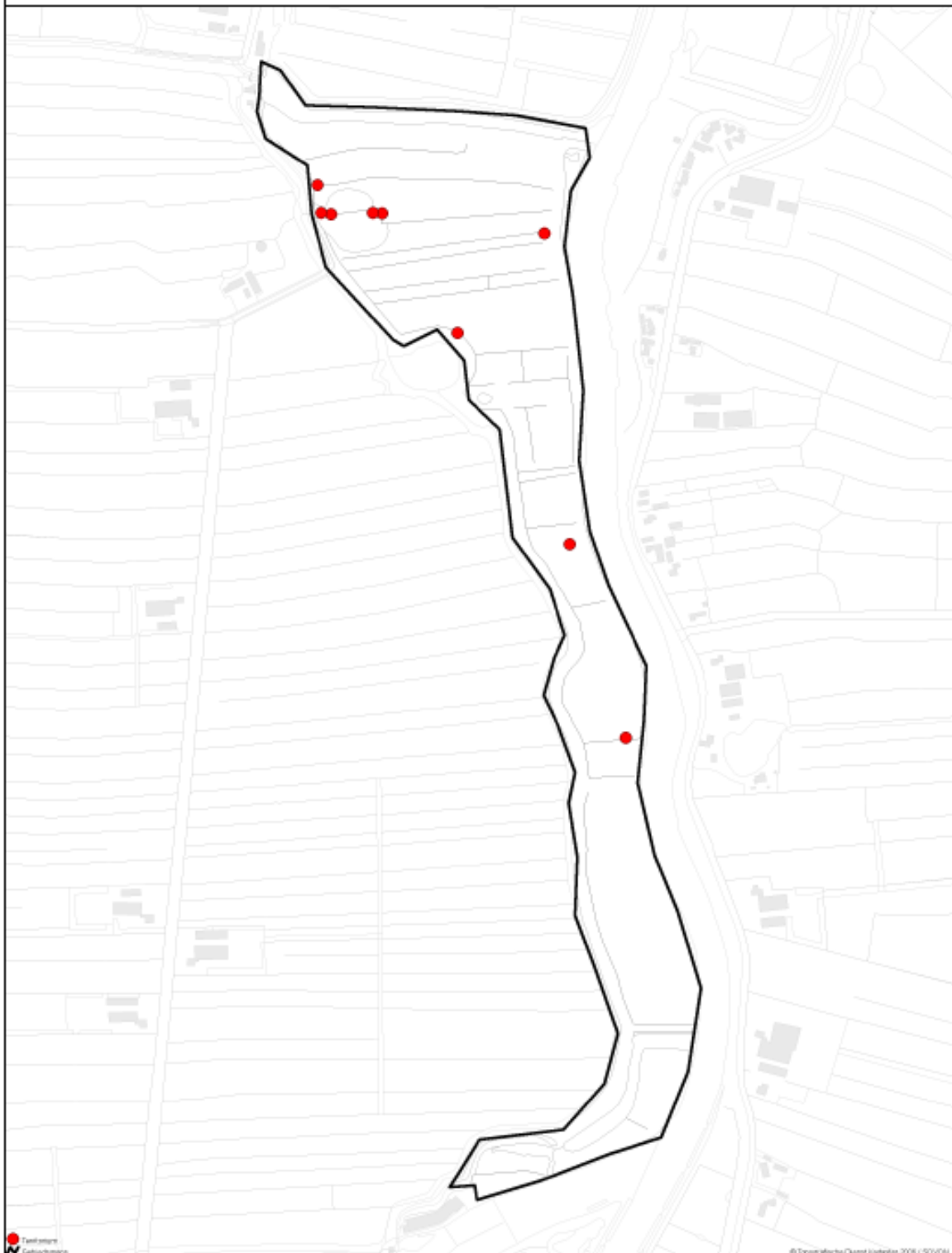
Diensten voor de Waterhuishouding

© Dienst voor de Waterhuishouding 2017 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Meerkoet 9 territoria

Verenigd
Genootschap

© Topografische Dienst Kadaster 2008 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Scholekster 3 territoria

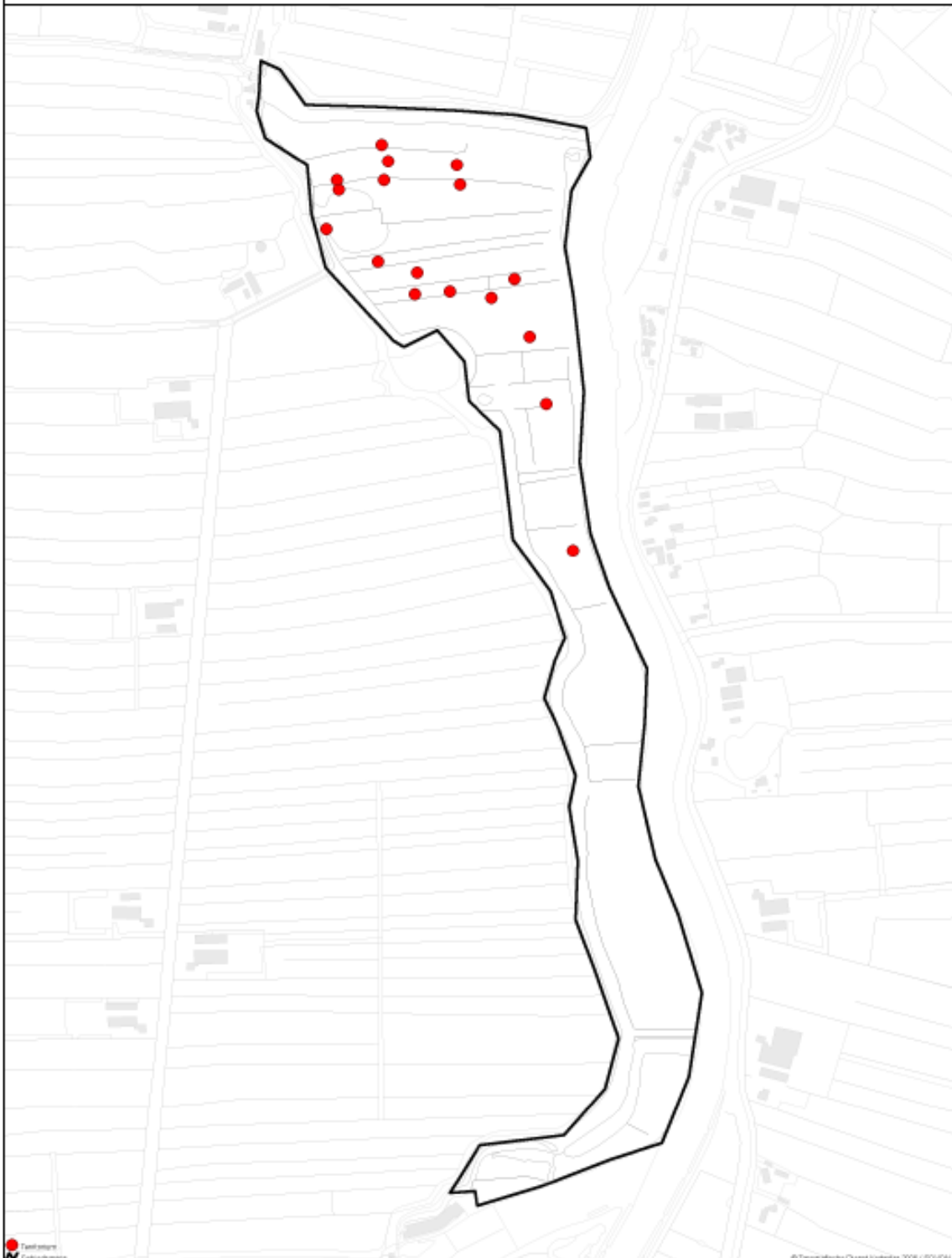
W

© Topografische Dienst Kadaster 2008 / 2014

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Kievit 17 territoria

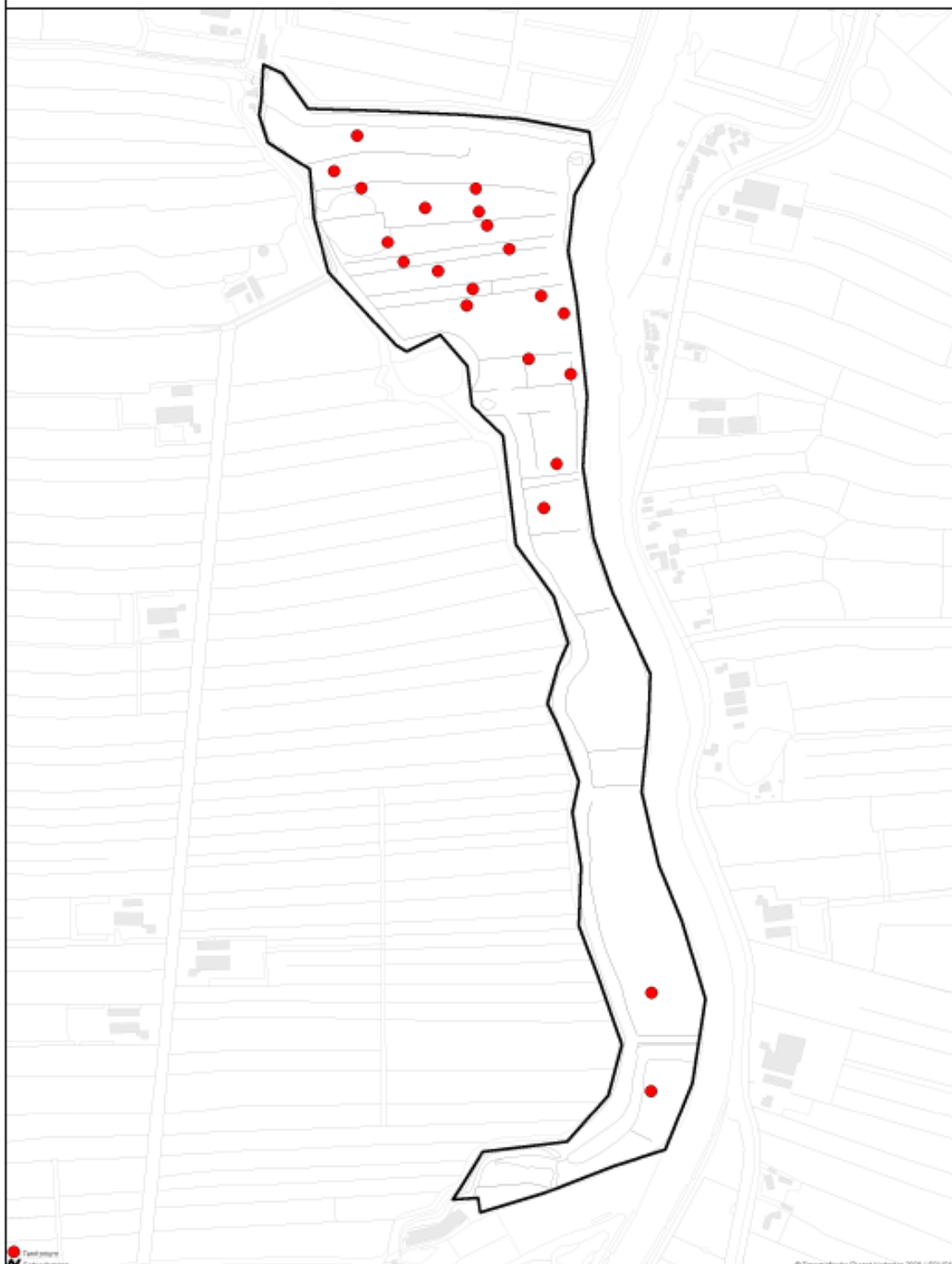
Kievit 17 territoria

© Topografische Dienst Kadaster 2014 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Grutto 21 territoria

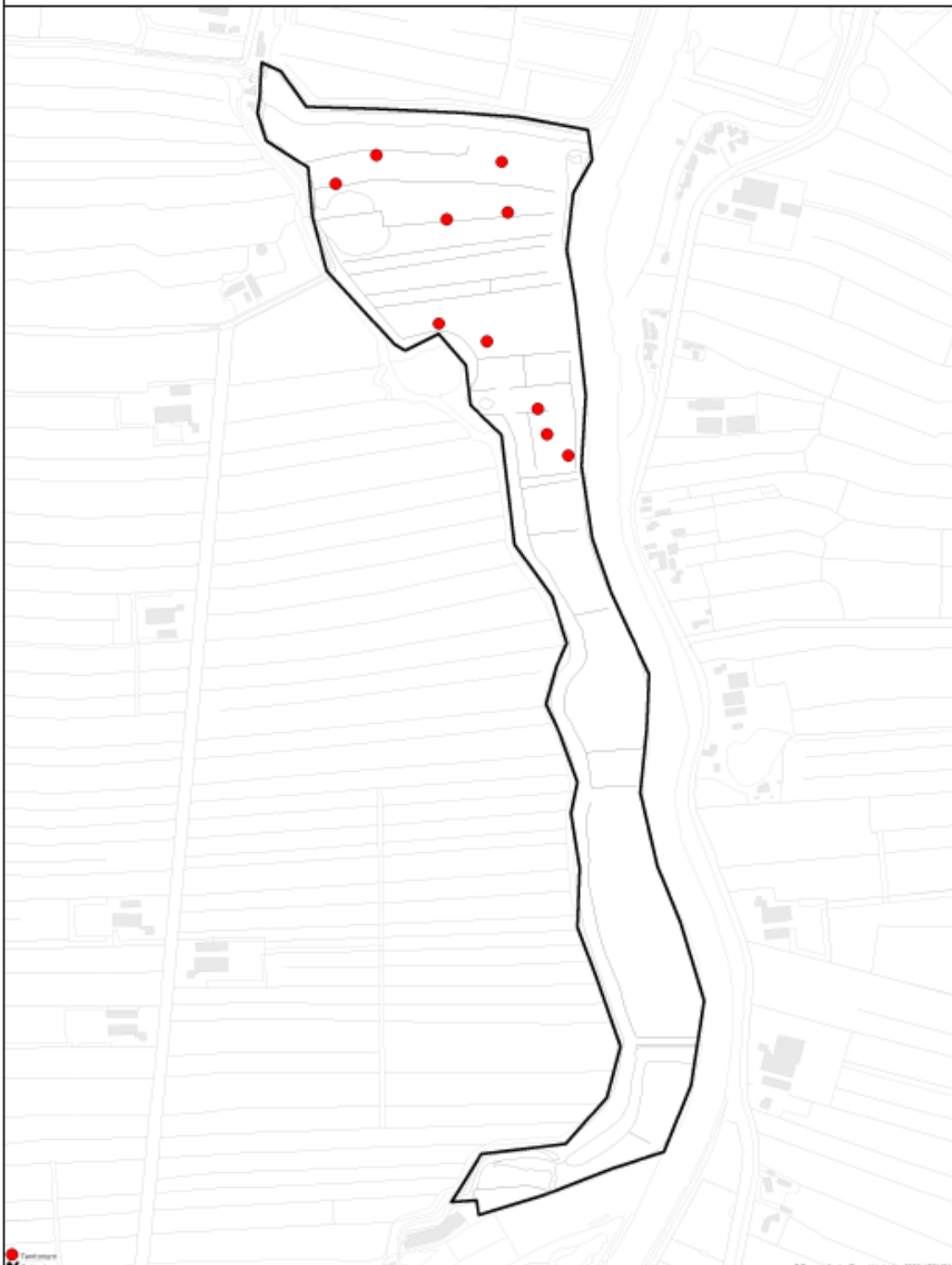
Landbouw
Cultuurhistorie

© Droogvallei/Deventer 2008 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Tureluur 10 territoria

Centraal
Wetenschappelijk

© Dierpark De Oostvaarders 2006 - SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Witte Kwikstaart 1 territoria

Witte Kwikstaart

© Toespraak en Overname 2008 - 2010/04

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Rietzanger 3 territoria

Landbouw
Geschiedenis

© De Provincie Overijssel 2008 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Kleine Karekiet 1 territoria

 Landbouw
en Natuurwetenschappen

© Topografische Dienst Kadaster 2008 / SOVON

BMP 2017 - Buitenvaart Zuid

Rietgors 1 territoria

Landbouw
Landschap

© De geografische Dienst Landbouw 2008 / SOVON

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Knobbelzwaan 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Grauwe Gans 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Bergeend 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Krakeend 2 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Wilde Eend 6 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Zomertaling 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Slobeend 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Waterhoen 2 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Meerkoet 13 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Scholekster 2 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Kleine Plevier 1 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Kievit 11 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Grutto 13 territoria

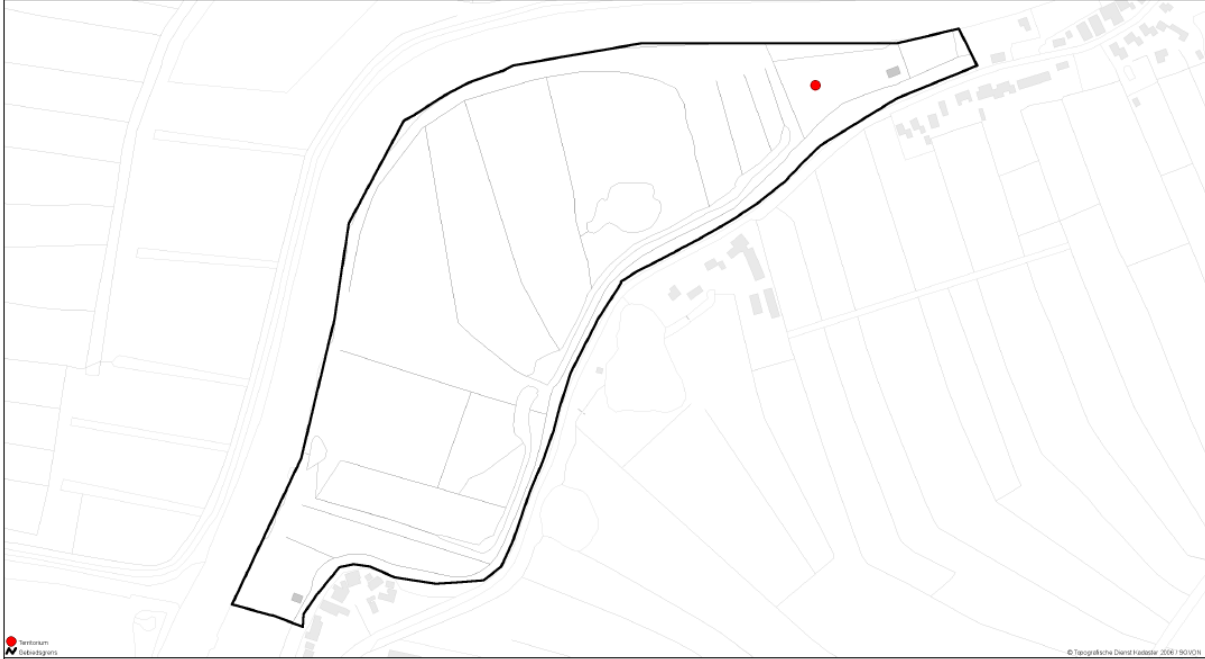
BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Tureluur 5 territoria

BMP 2017 - Telgebieden NM Eem: Zwarte Noord

Witte Kwikstaart 1 territoria

• Territorium
▬ Gebiedsgrens

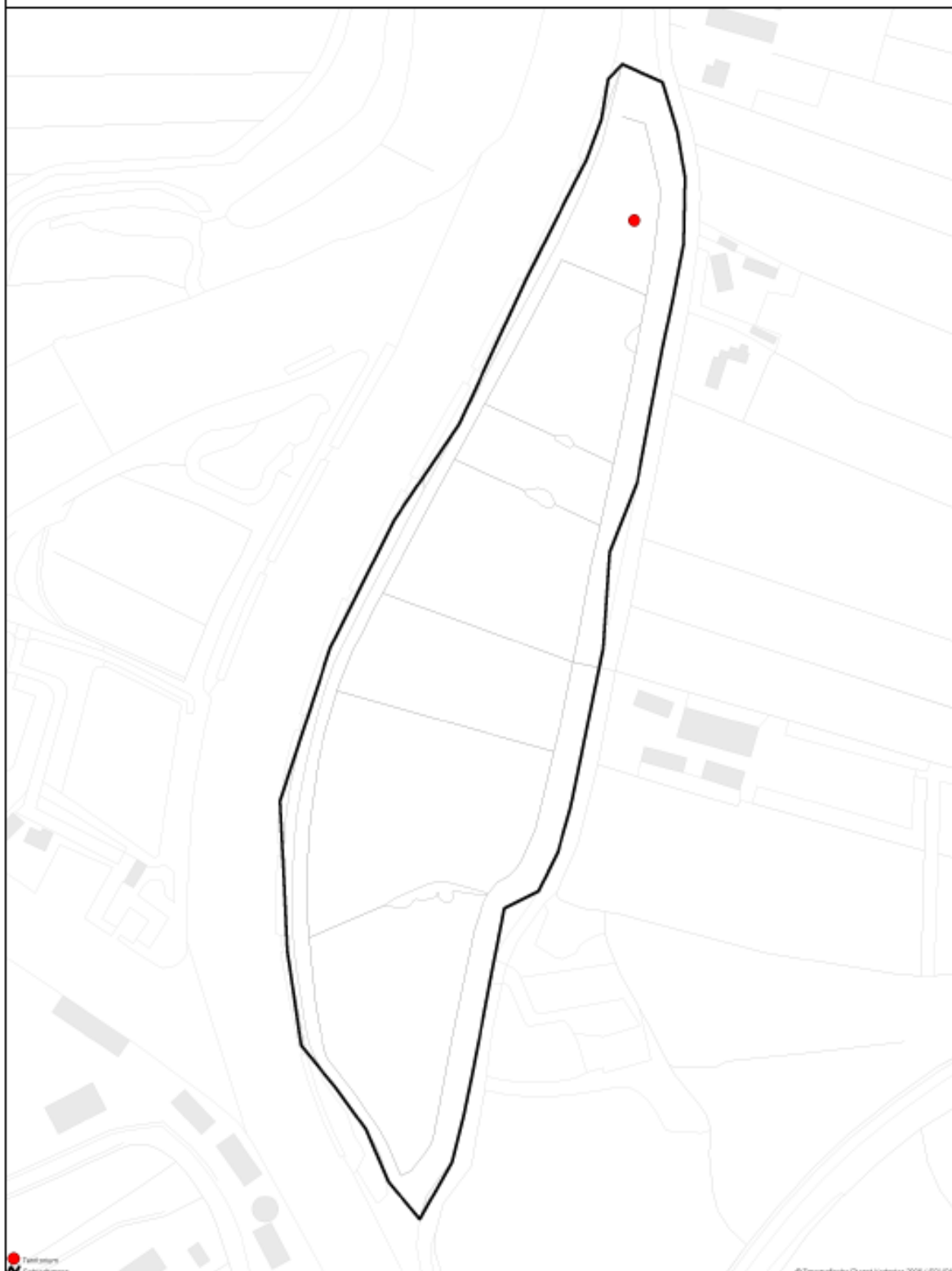
© Topografische Dienst Kadaster, 2006/2007/08

0 0,07 0,14 0,21 0,28 0,35 km

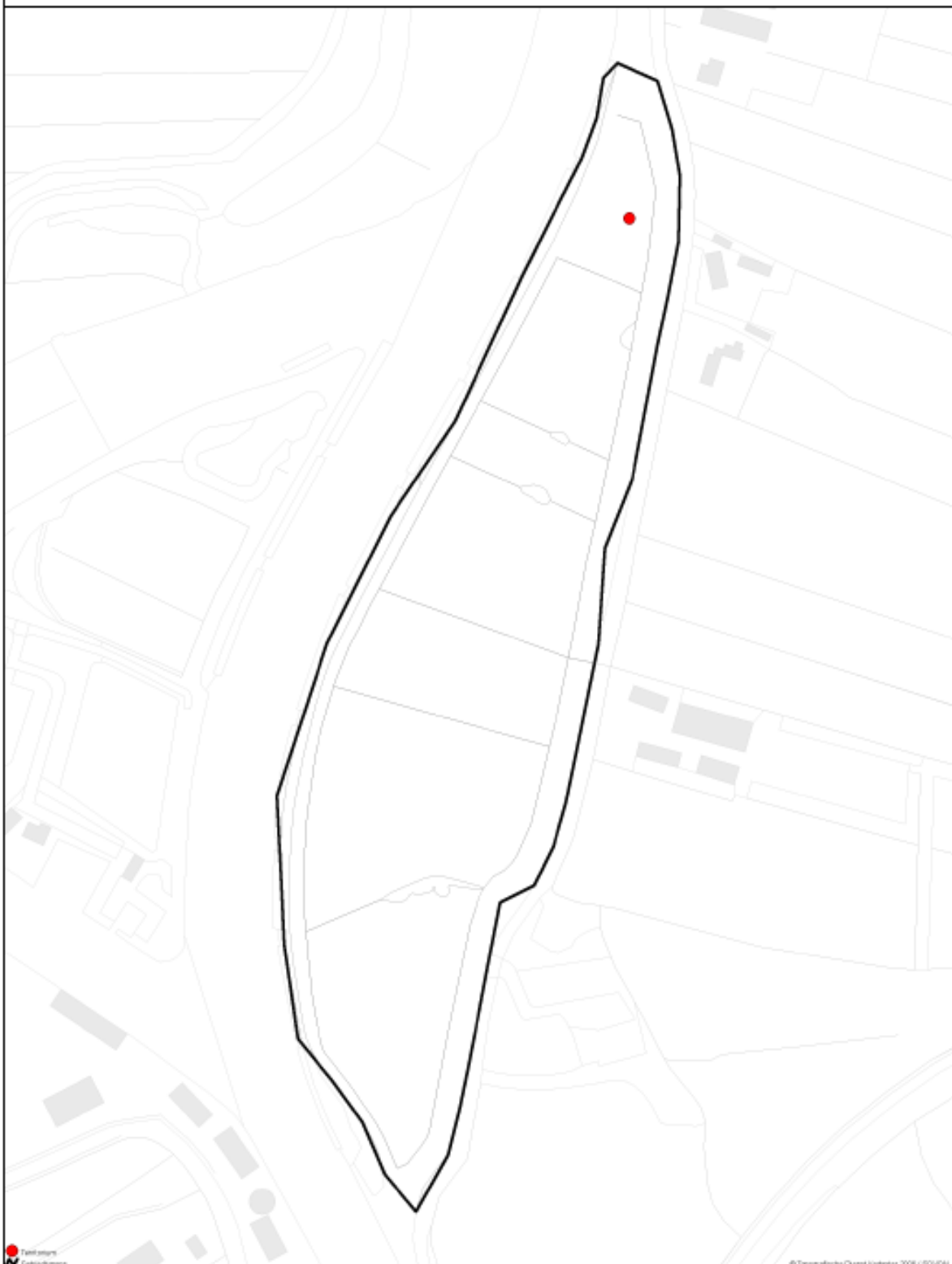
BMP 2017 - Bruggematen

Krakeend 1 territoria

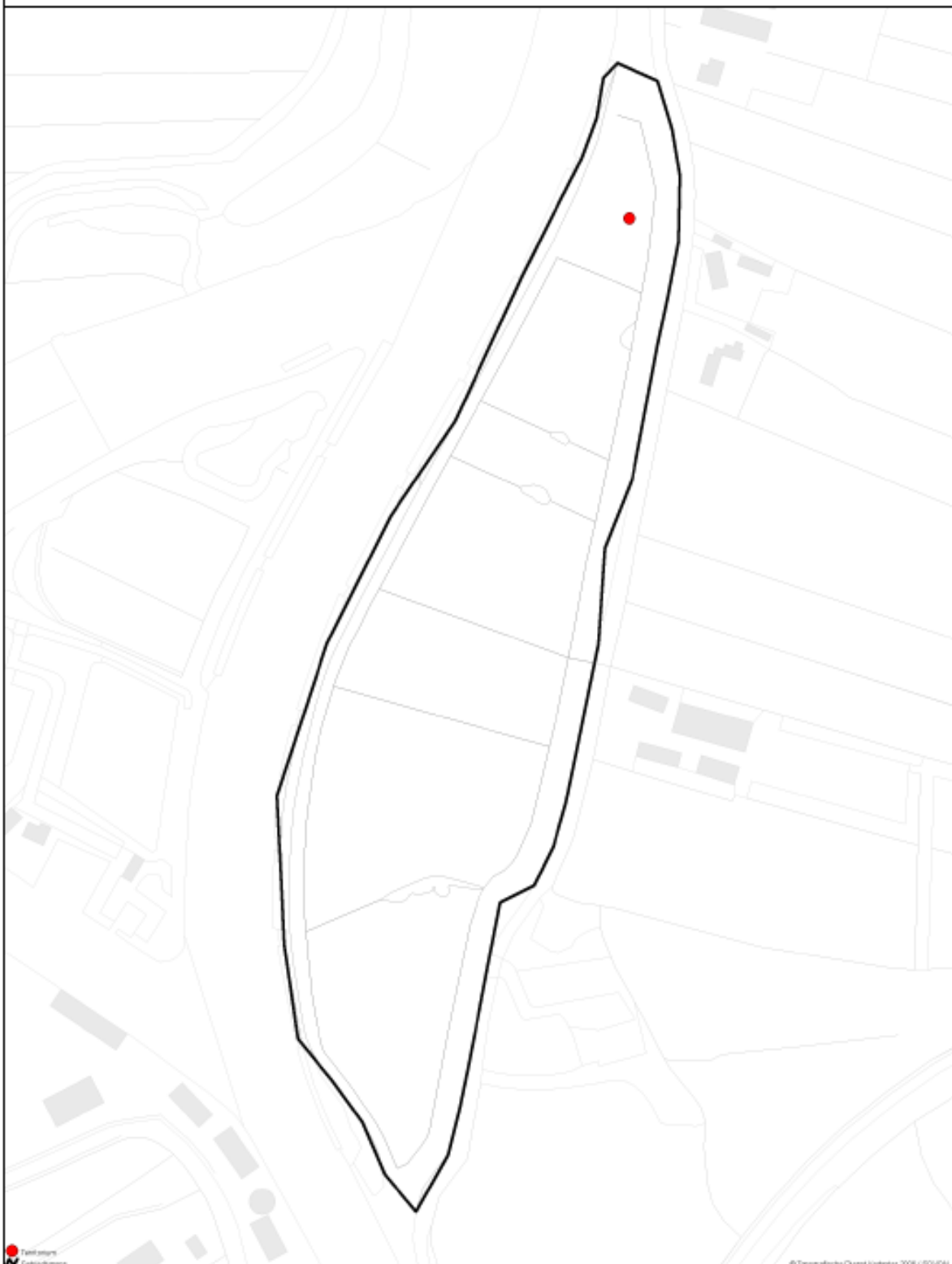
BMP 2017 - Bruggematen

Krakeend 1 territoria

BMP 2017 - Bruggematen

Krakeend 1 territoria

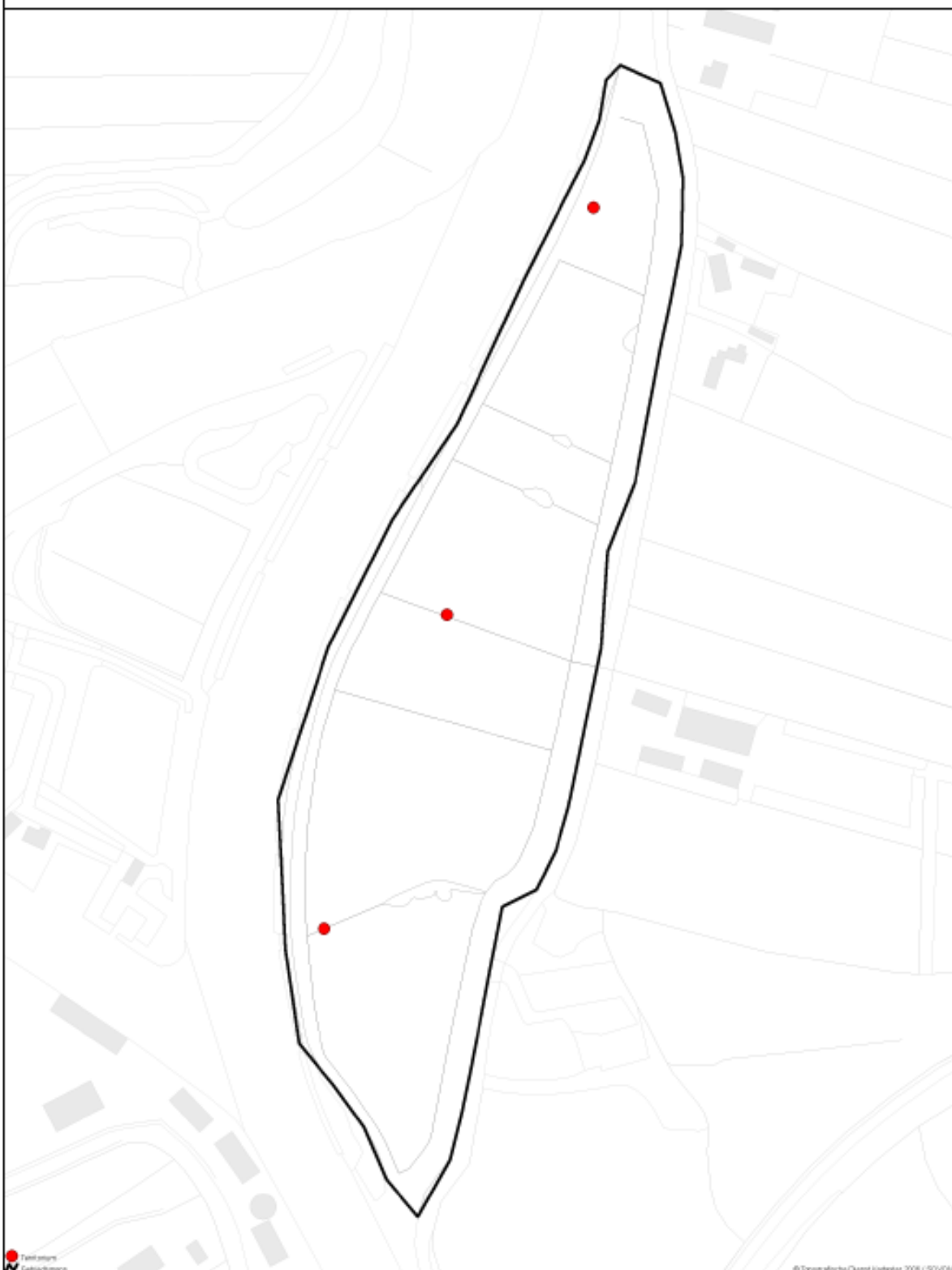
Waternet
Waternet.nl

© Drona afbeelding Overijssel 2008 | SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Wilde Eend 3 territoria

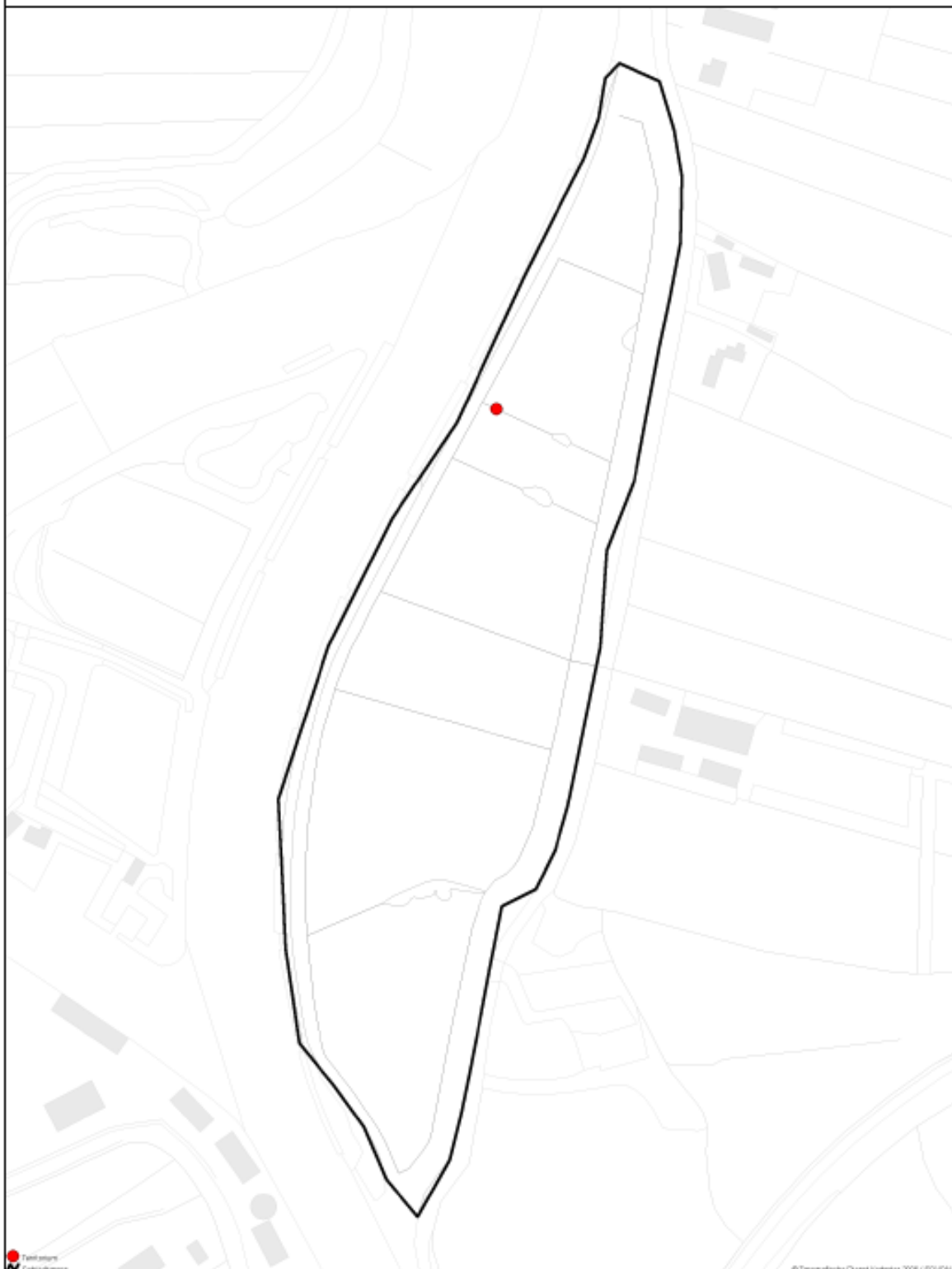
● Territoria
▬ Gebiedsgrenzen

© Topografische Dienst kadaster 2008 / SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Slobeend 1 territoria

Terminare
L'Espresso

© Topografisches Dienst Landes 2008 / SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Meerkoet 4 territoria

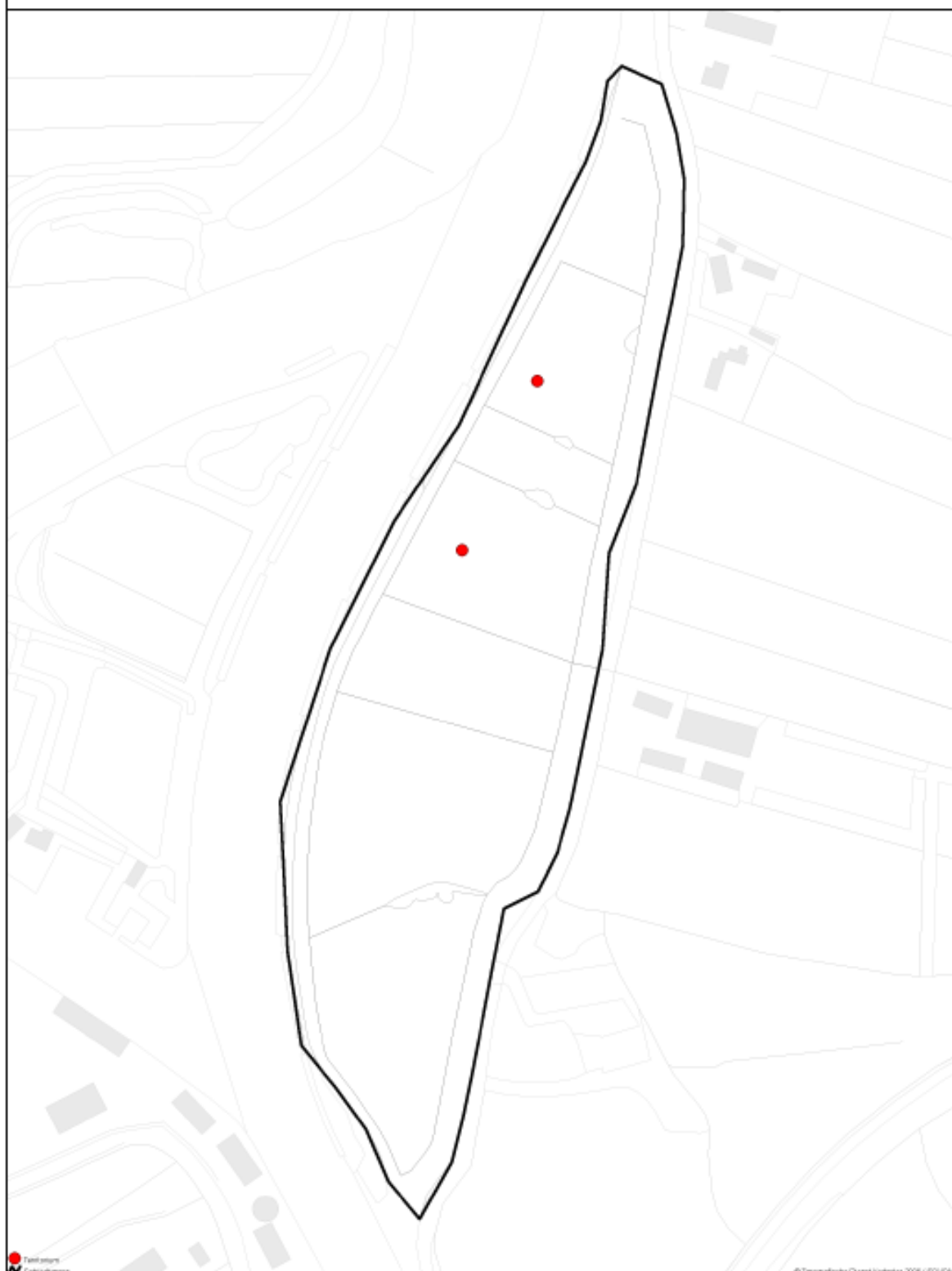
Territoria
Cadastrale gegevens

© De openbare Dienstverlening 2008 - SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Scholekster 2 territoria

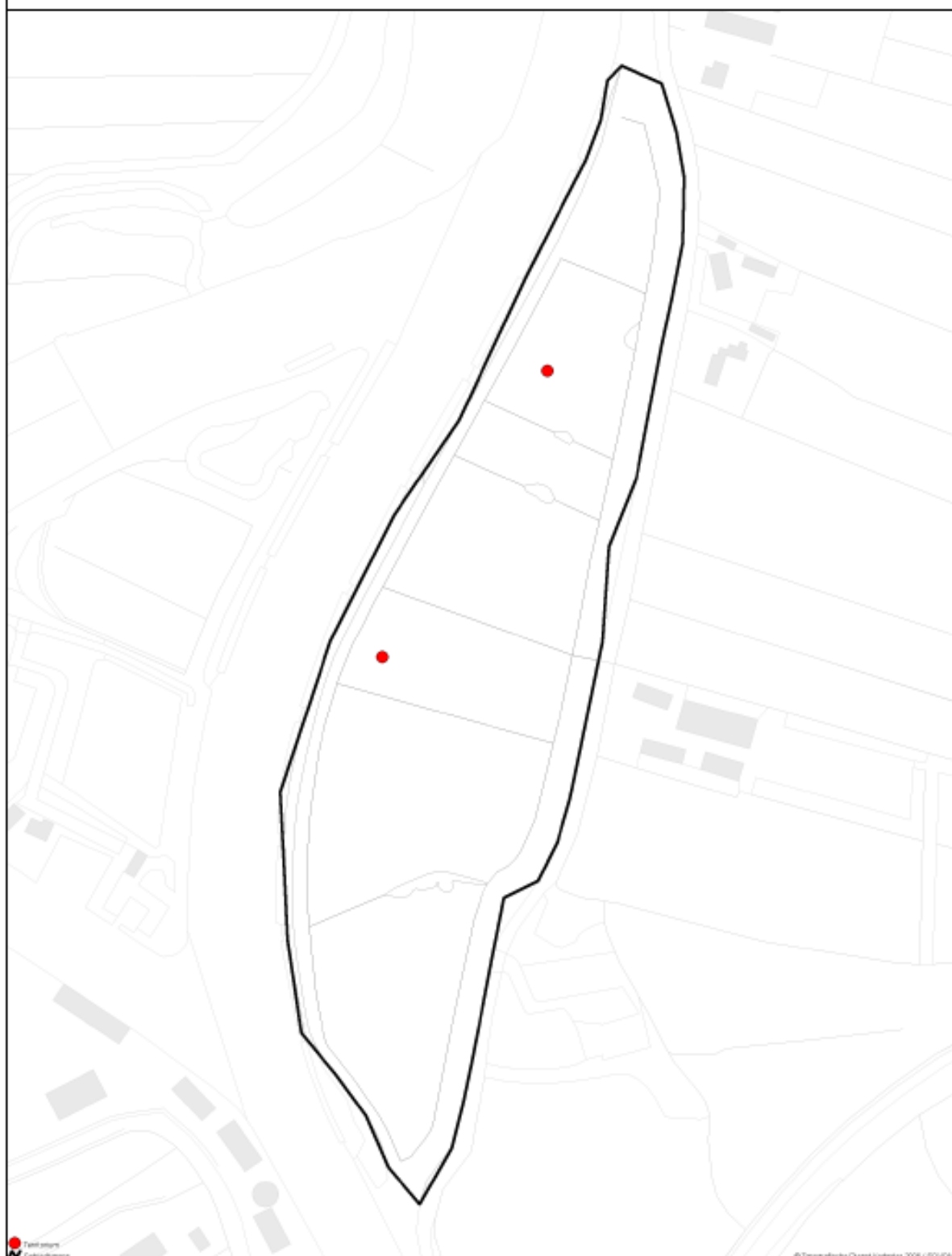
Territorio
Scholekster 2

© Territorio Quant'Estima 2016 - SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Kleine Plevier 2 territoria

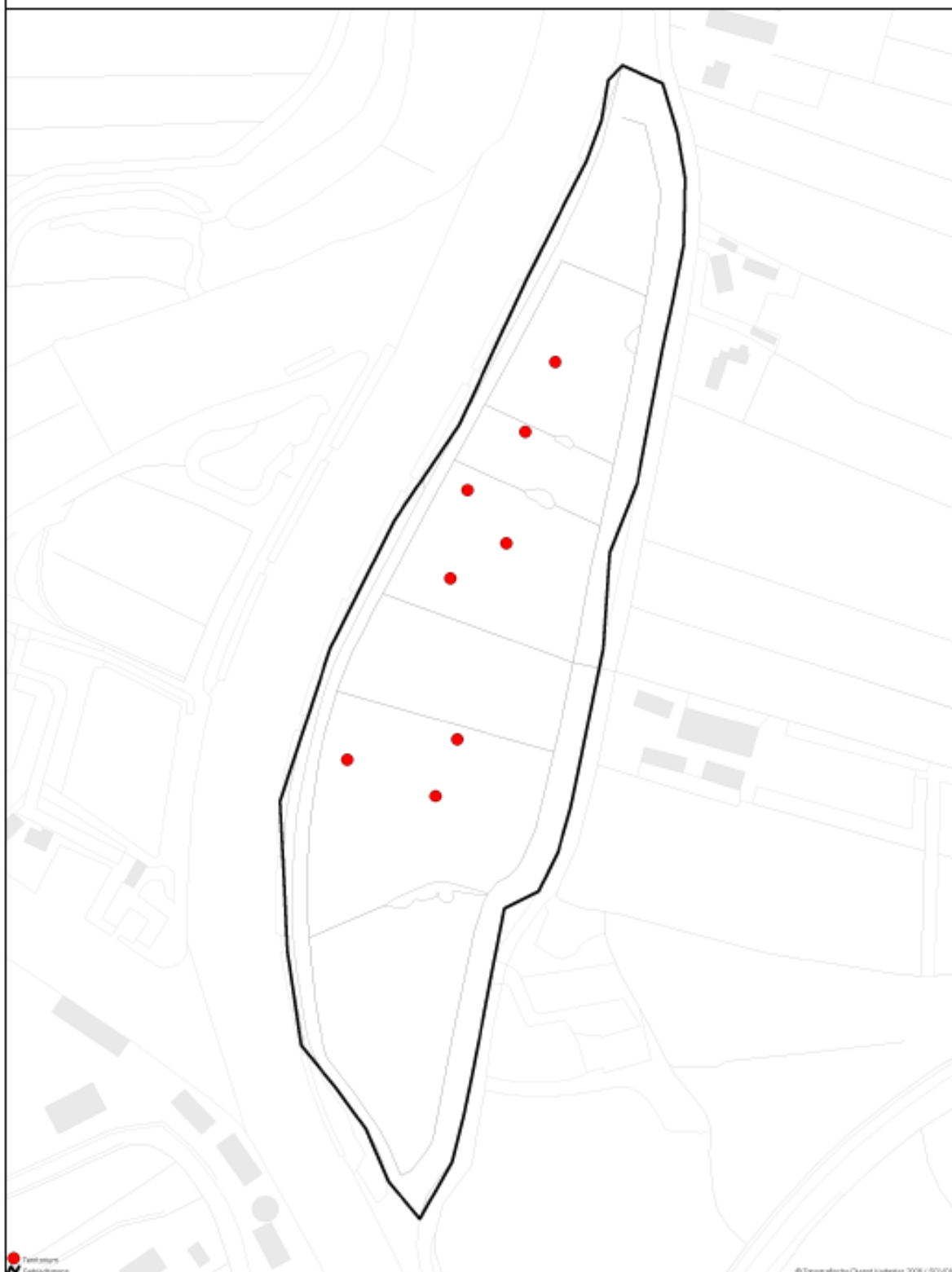
• Territorijs
▬ Gedroogdgebied

© Dronopgrafische Dienst Nederland 2008 | SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Kievit 8 territoria

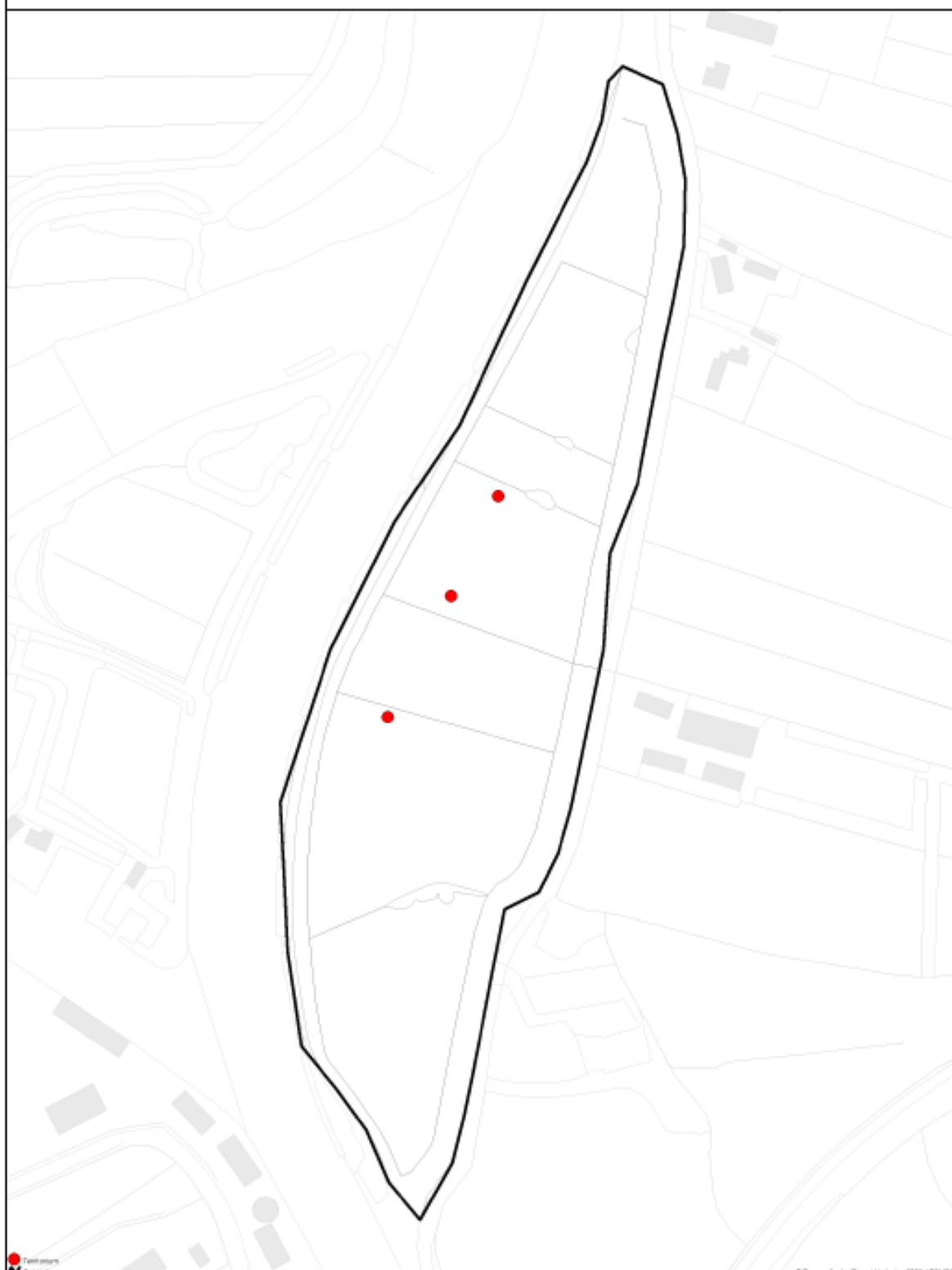
● Territoria
■ Substruttura

© Topografische Dienst Kadaster, 2008 / SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Grutto 3 territoria

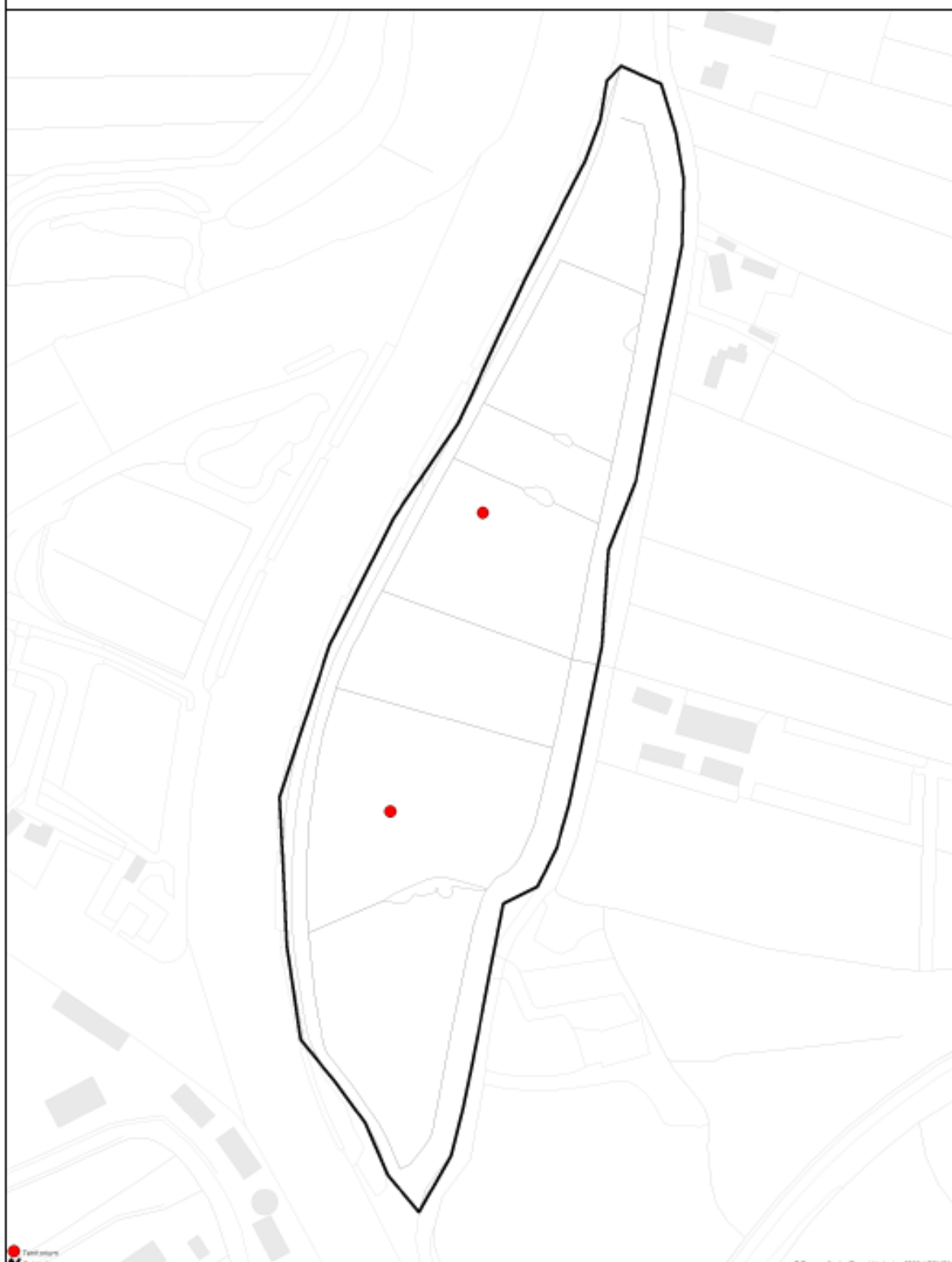
© 2017 Sovon
Cultuurhistorie

© 2017 Sovon
Cultuurhistorie

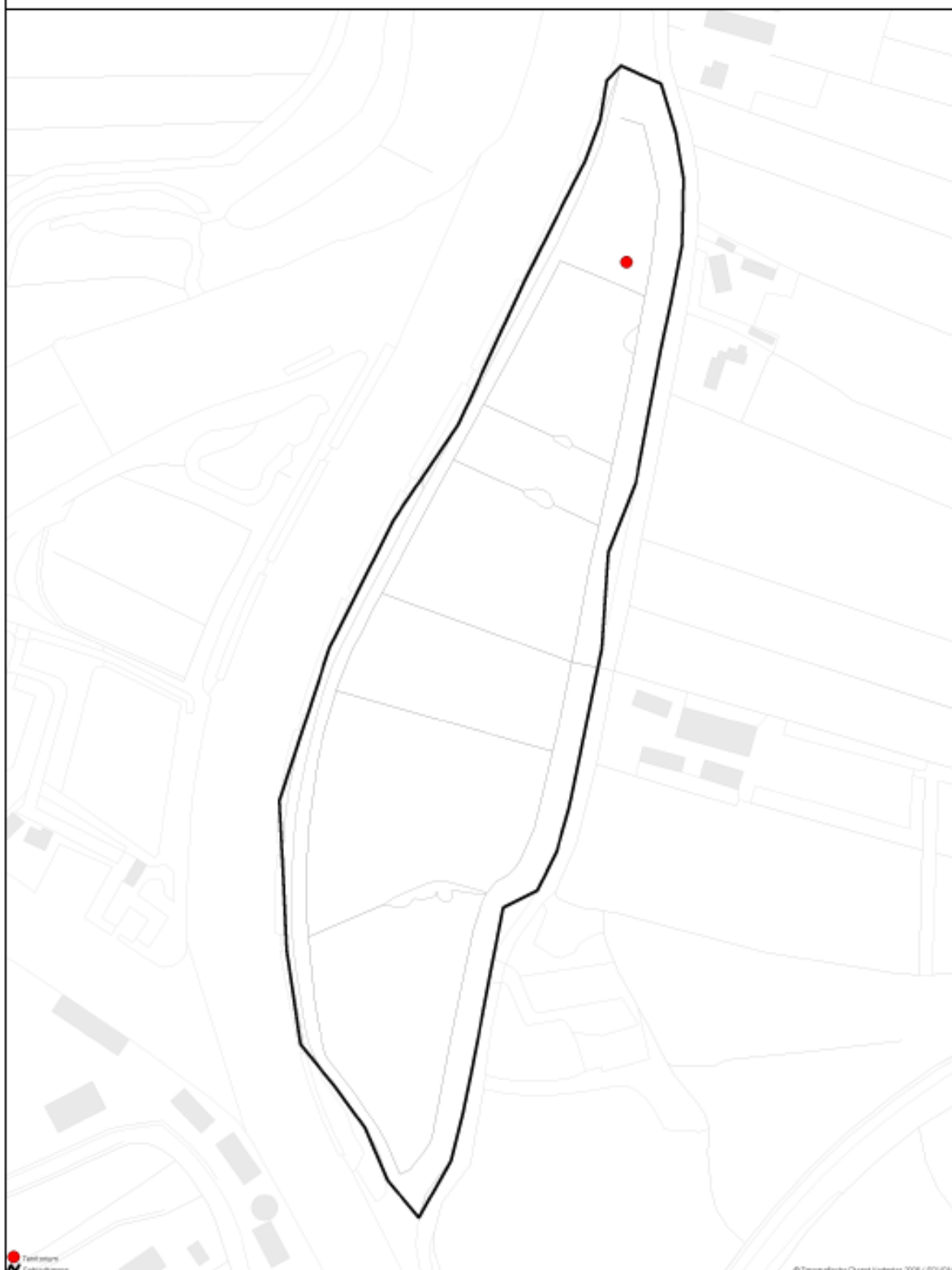
BMP 2017 - Bruggematen

Tureluur 2 territoria

BMP 2017 - Bruggematen

Rietzanger 1 territoria

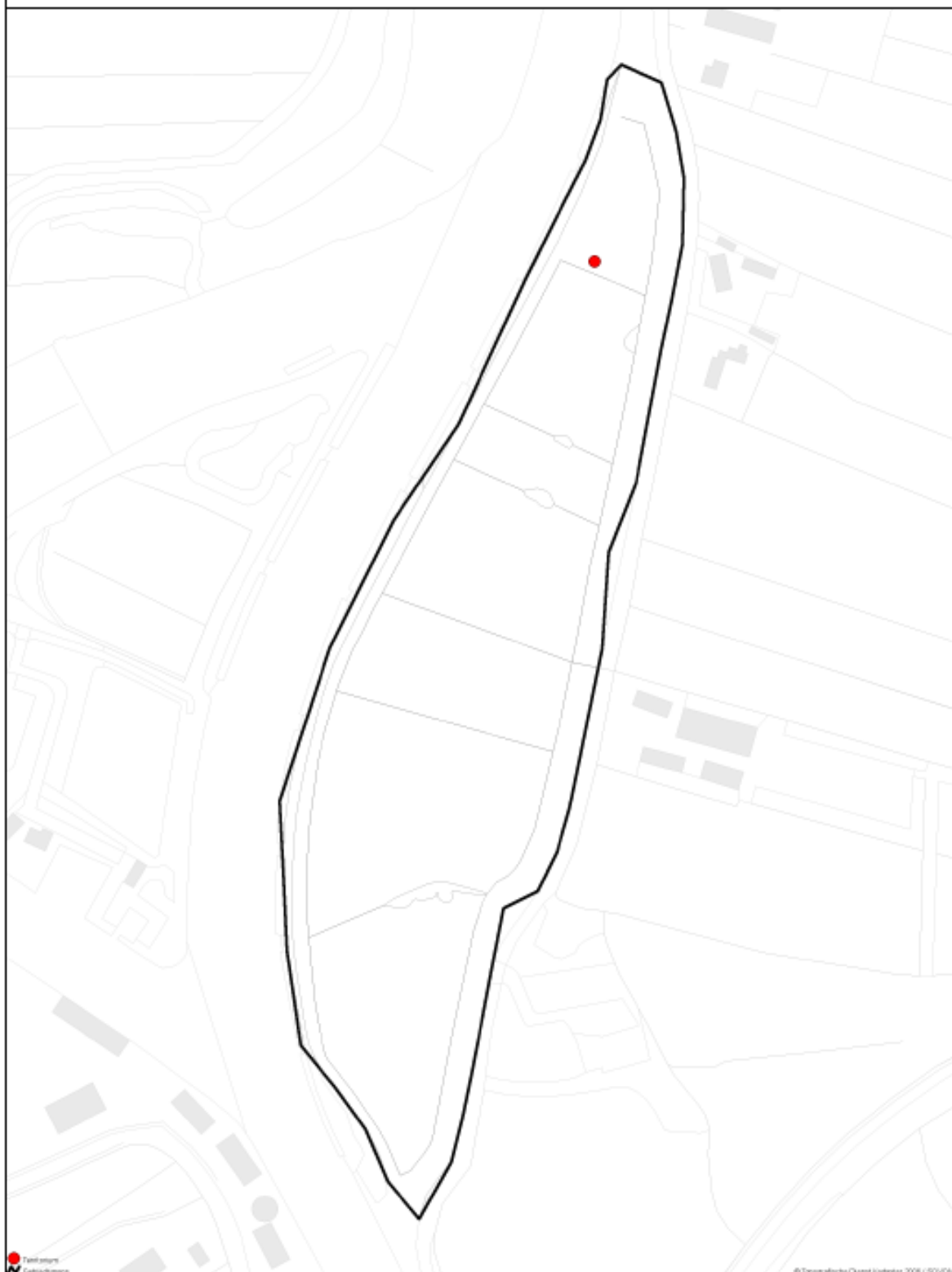
Territoria
Cantone di Lugano

© DSpace Alberto Quattrone 2016 / SOVON

BMP 2017 - Bruggematen

Rietgors 1 territoria

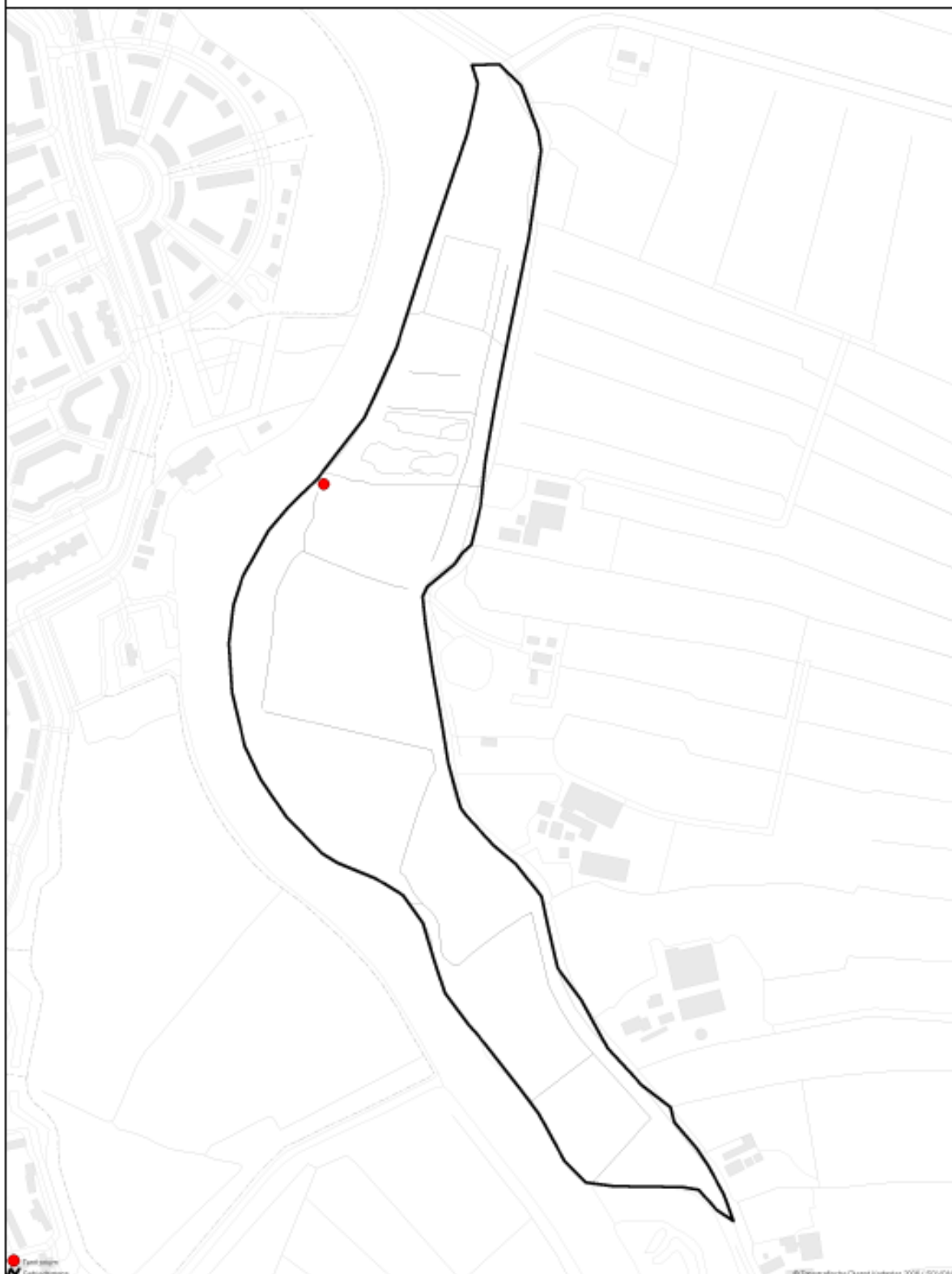
Territorio
Ente Nazionale

© Topografisches Dienst (1:50,000)

BMP 2017 - Wolkenberg

Fuot 1 territoria

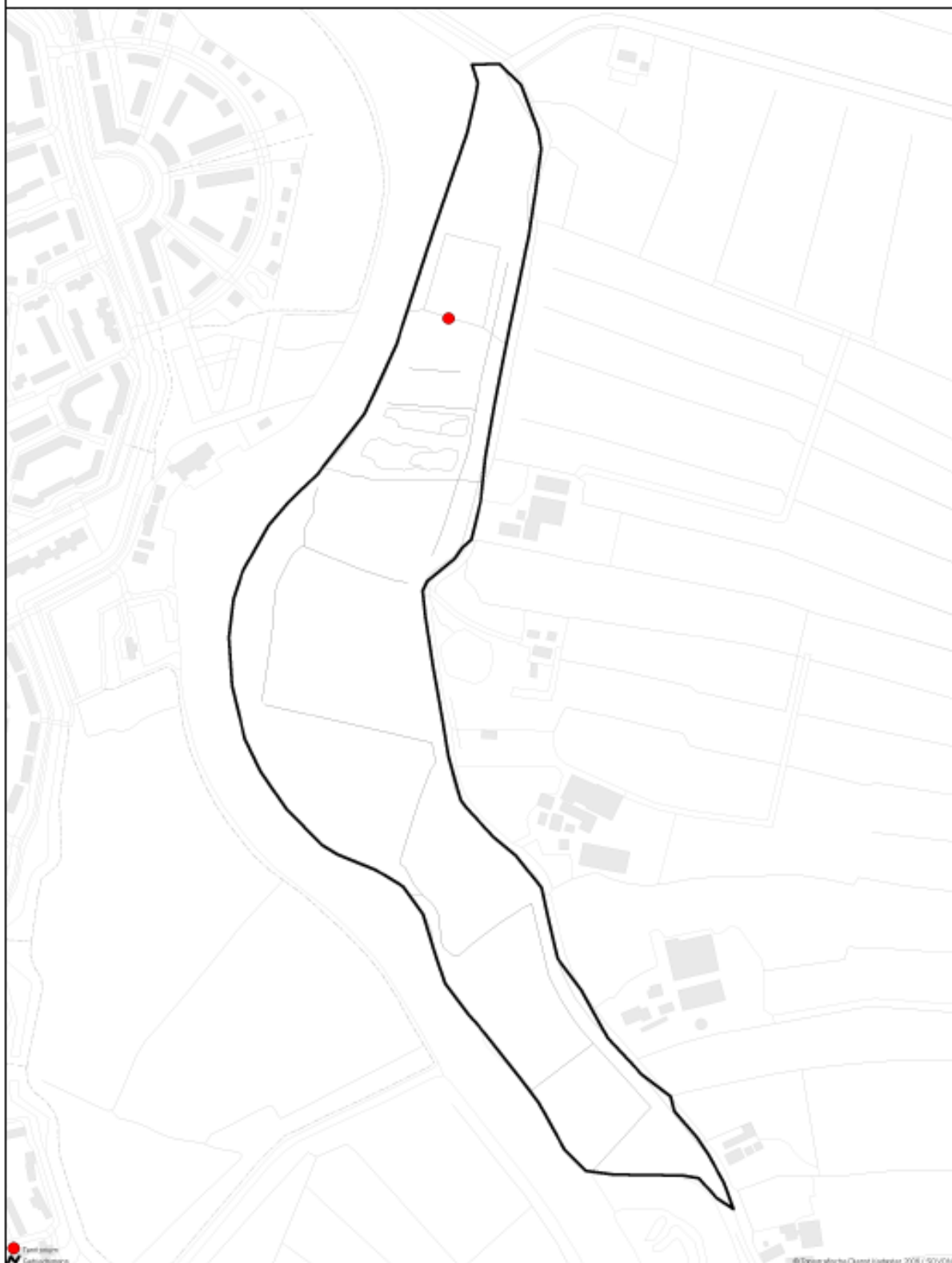
● Territorio
▲ Comunità

© 2016 - 2017 SOVON

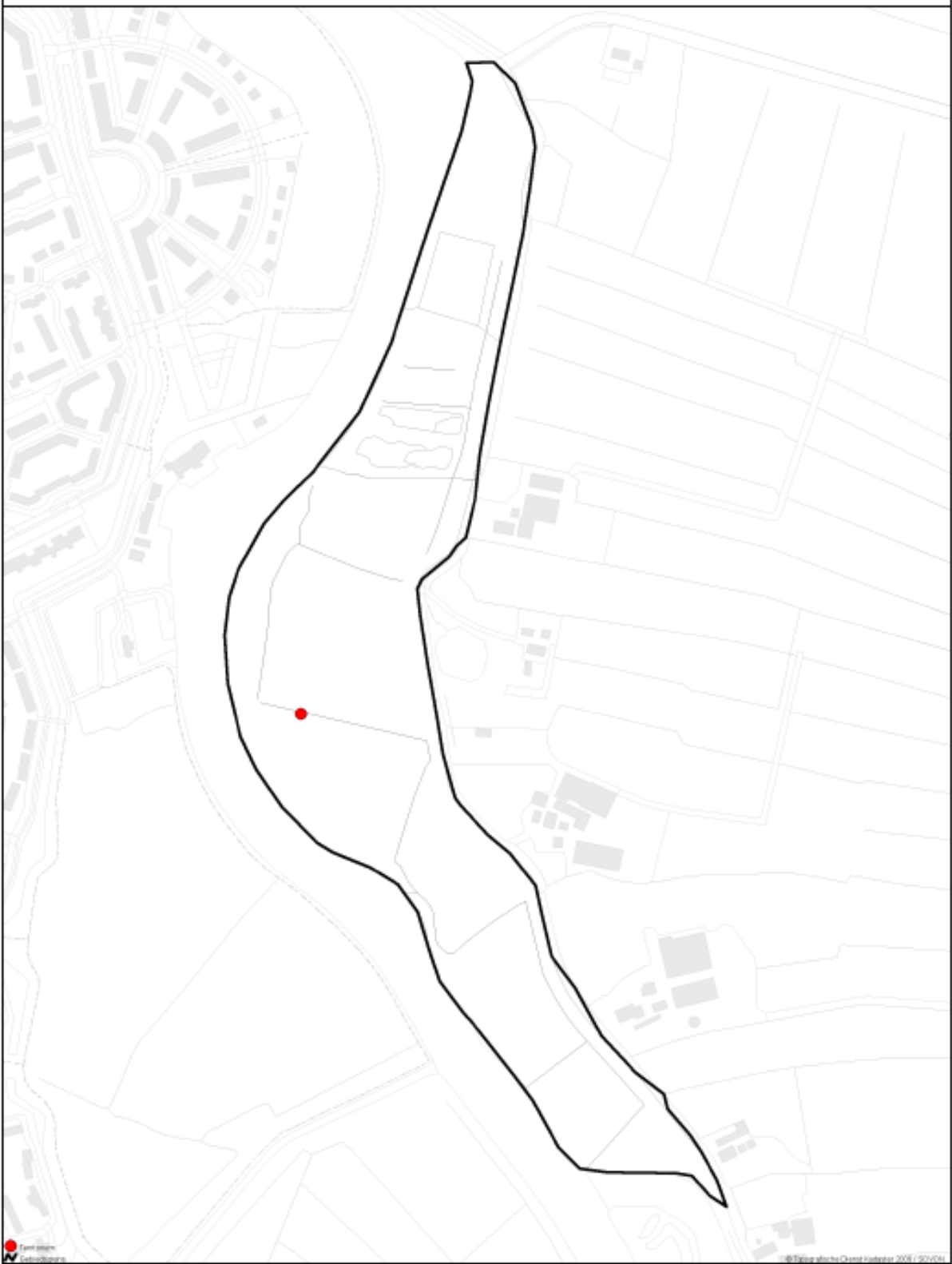
BMP 2017 - Wolkenberg

Knobbelzwaan 1 territoria

BMP 2017 - Wolkenberg

Bergeend 1 territoria

Legend:
● Territorio
■ Subdivisión

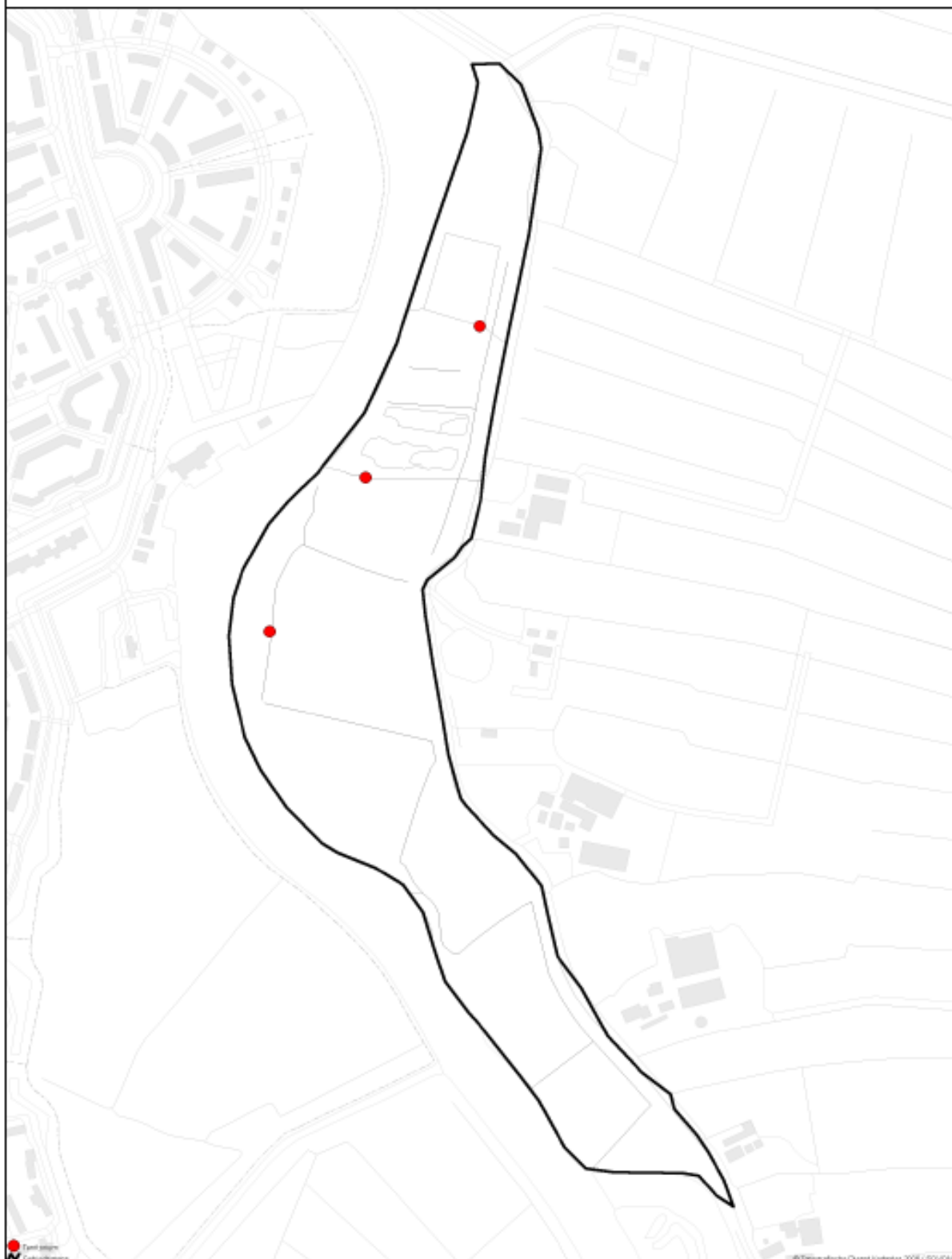

© Todos los derechos reservados. 2018 / SOVON

BMP 2017 - Wolkenberg

Krakeend 3 territoria

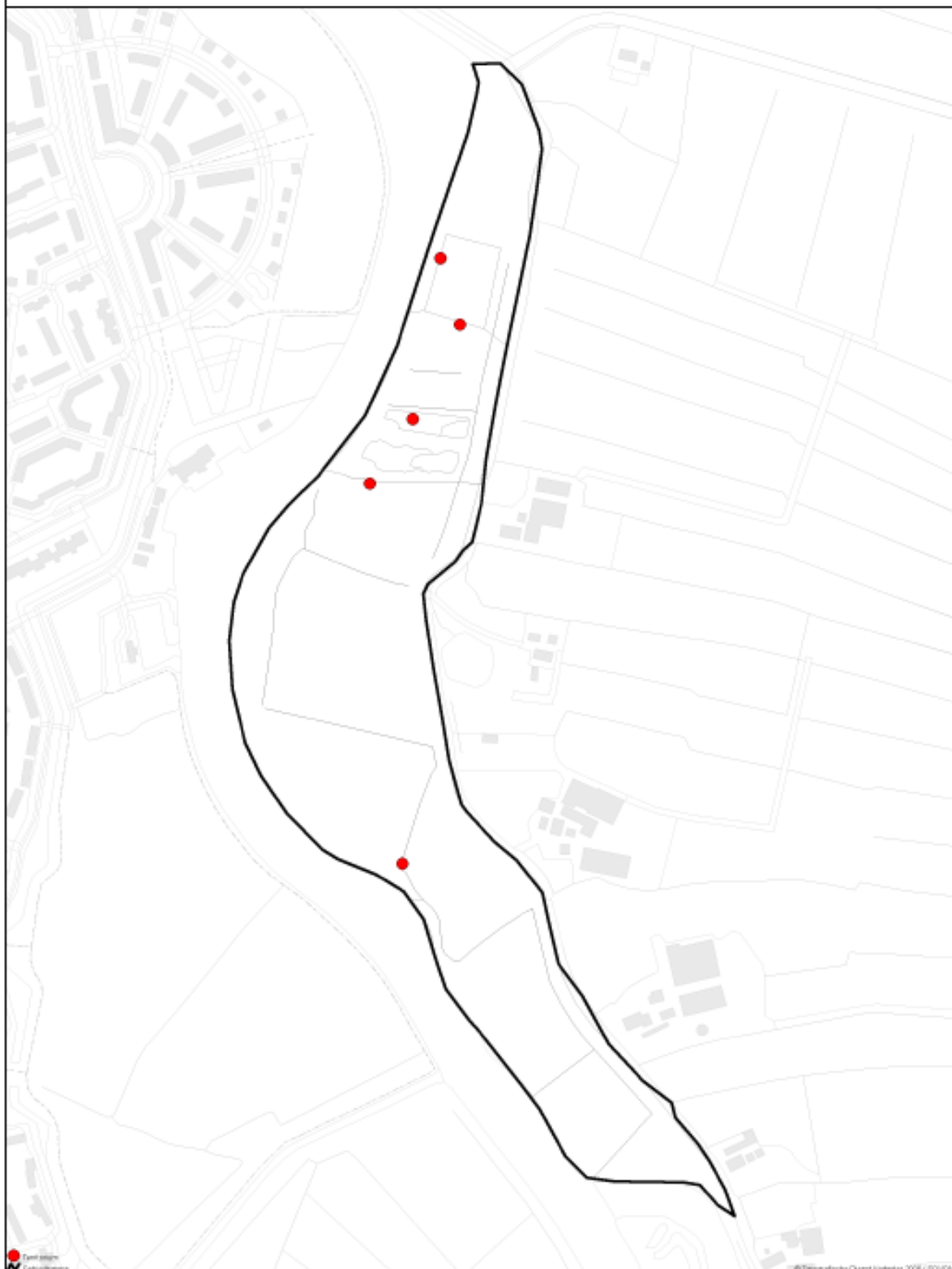

● Territorio
▬ Circoscrizione

BMP 2017 - Wolkenberg

Wilde Eend 5 territoria

● Territorio
■ Capitolo

© 2016 Istituto Nazionale per lo Studio e la Cura delle Dipendenze (INCA) - SOVON

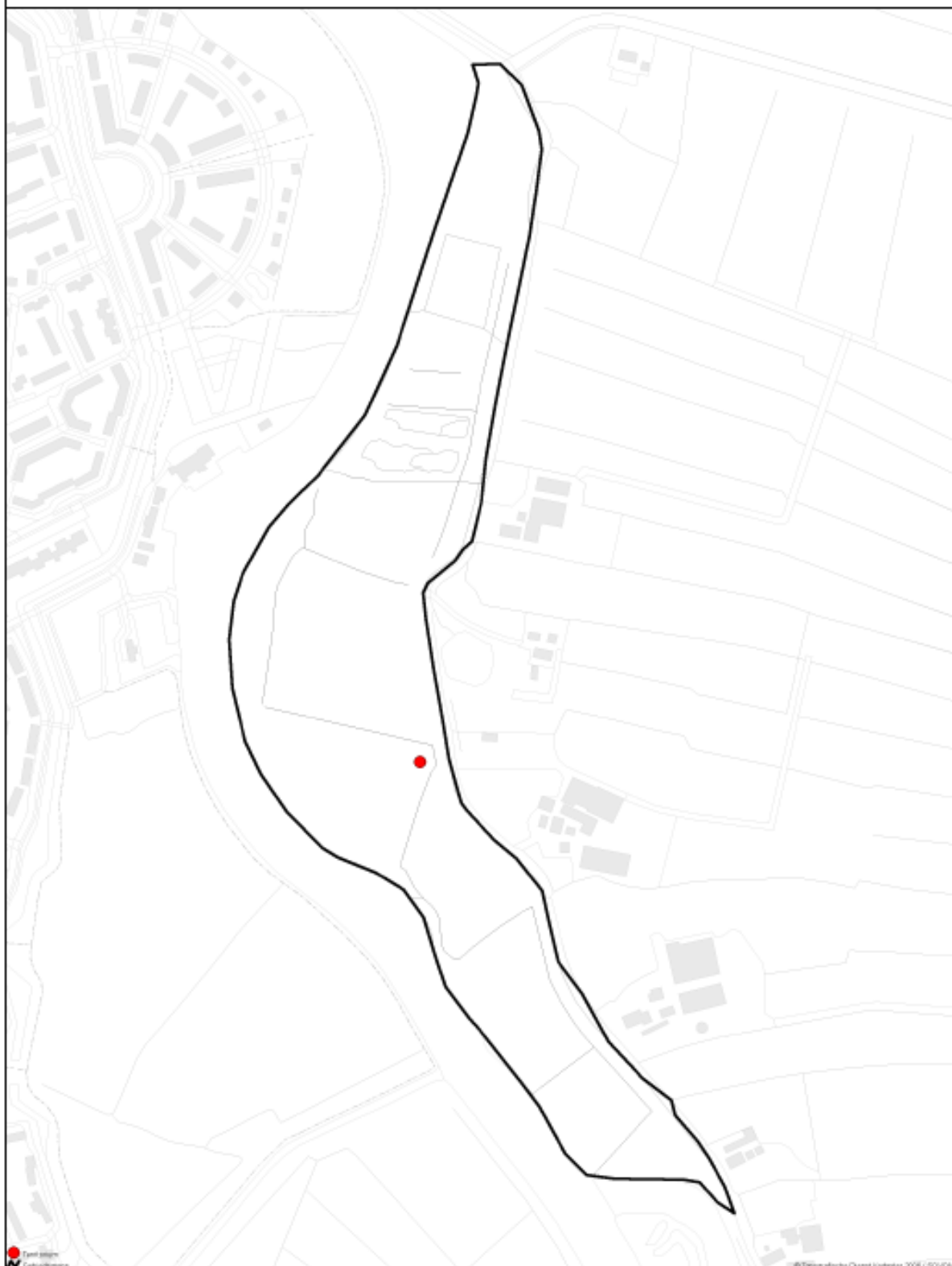
BMP 2017 - Wolkenberg

Kuifeend 2 territoria

BMP 2017 - Wolkenberg

Fazant 1 territoria

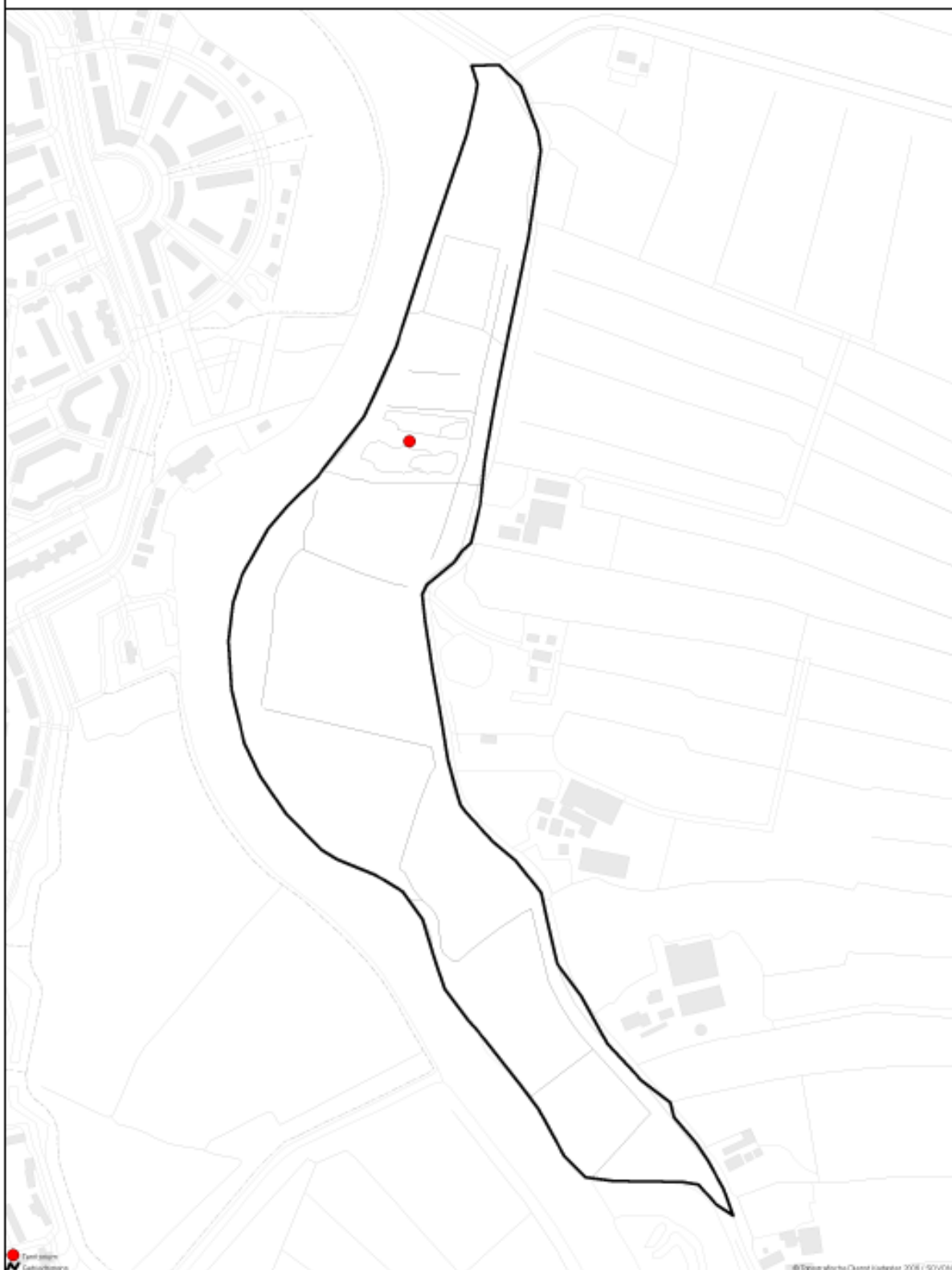
● Territorio
▼ Contribuzione

© 2016 Istituto Nazionale per lo Studio e la Cura delle Alterazioni Neuropsichiatriche - SOVON

BMP 2017 - Wolkenberg

Waterhoen 1 territoria

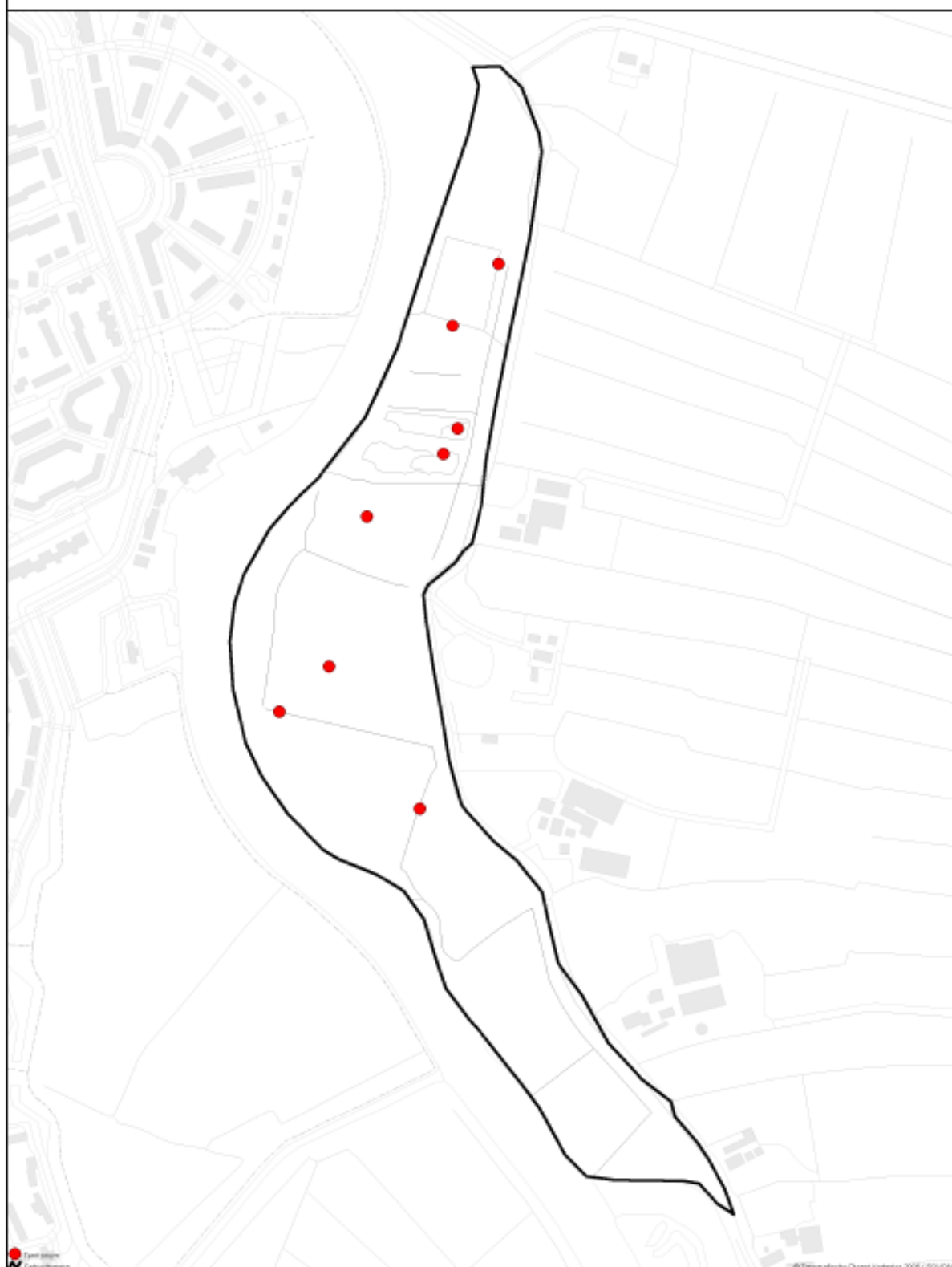
• Territorio
• Edificios

© 2017 por el Centro de Estudios de la SOVON

BMP 2017 - Wolkenberg

Meerkoet 8 territoria

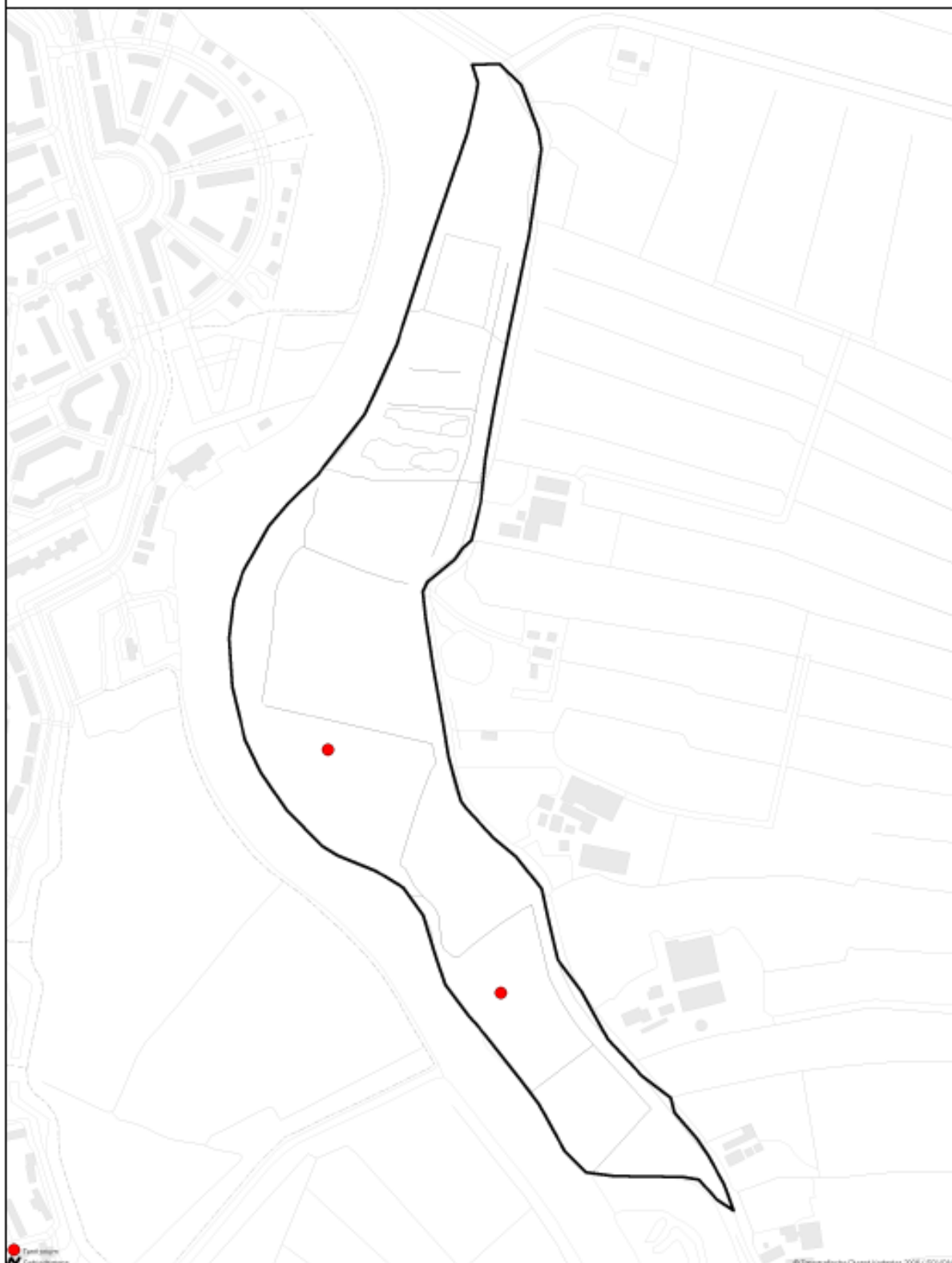
● Territoria
▬ Territorio

© 2017 Sovon Drenthe, Groningen, Overijssel, Zeeland / SOVON

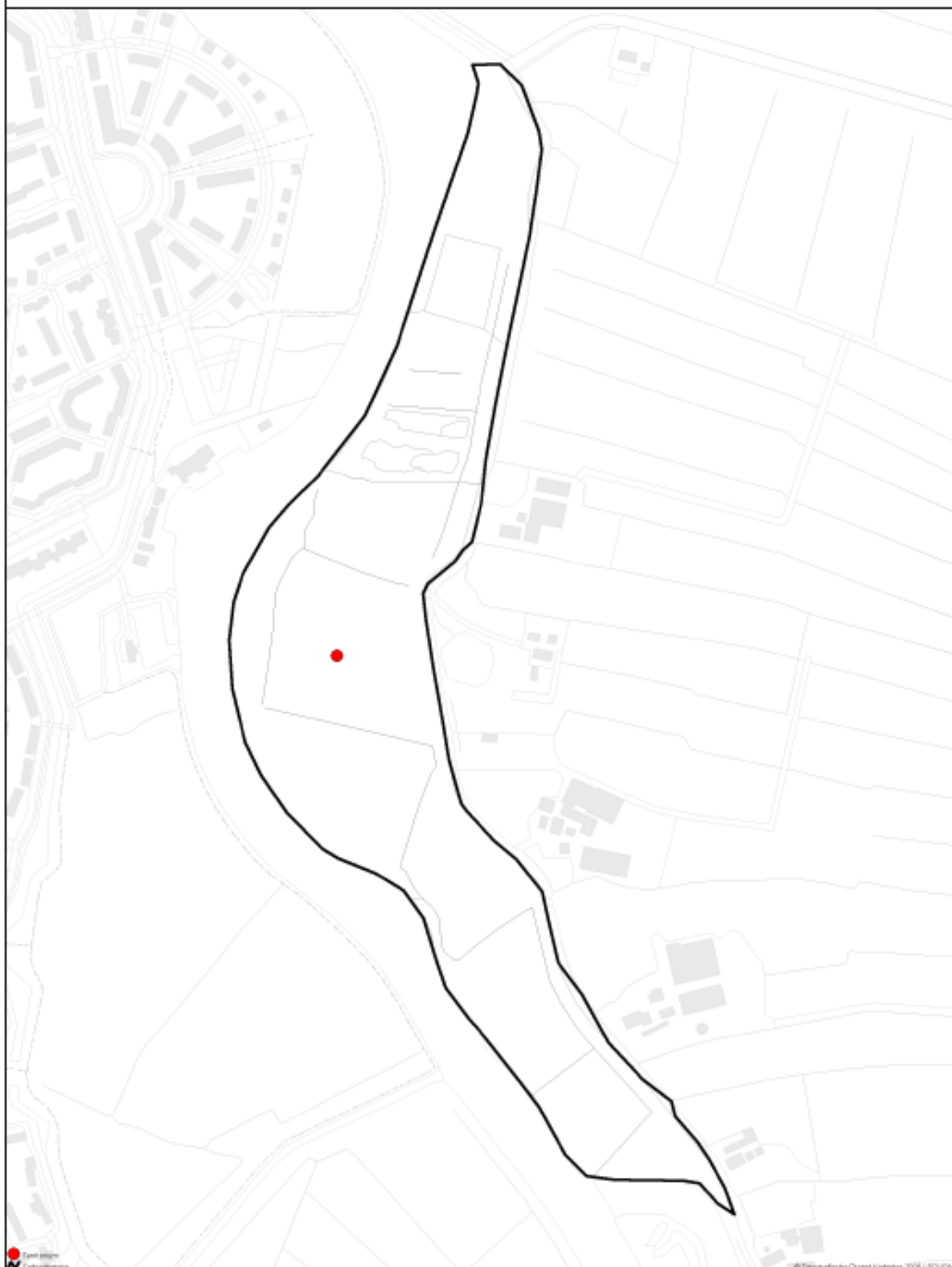
BMP 2017 - Wolkenberg

Scholekster 2 territoria

BMP 2017 - Wolkenberg

Kleine Plevier 1 territoria

Terrain
Gebouwen

© 2017 Sovon Dieronderzoek Nederland

BMP 2017 - Wolkenberg

Kievit 4 territoria

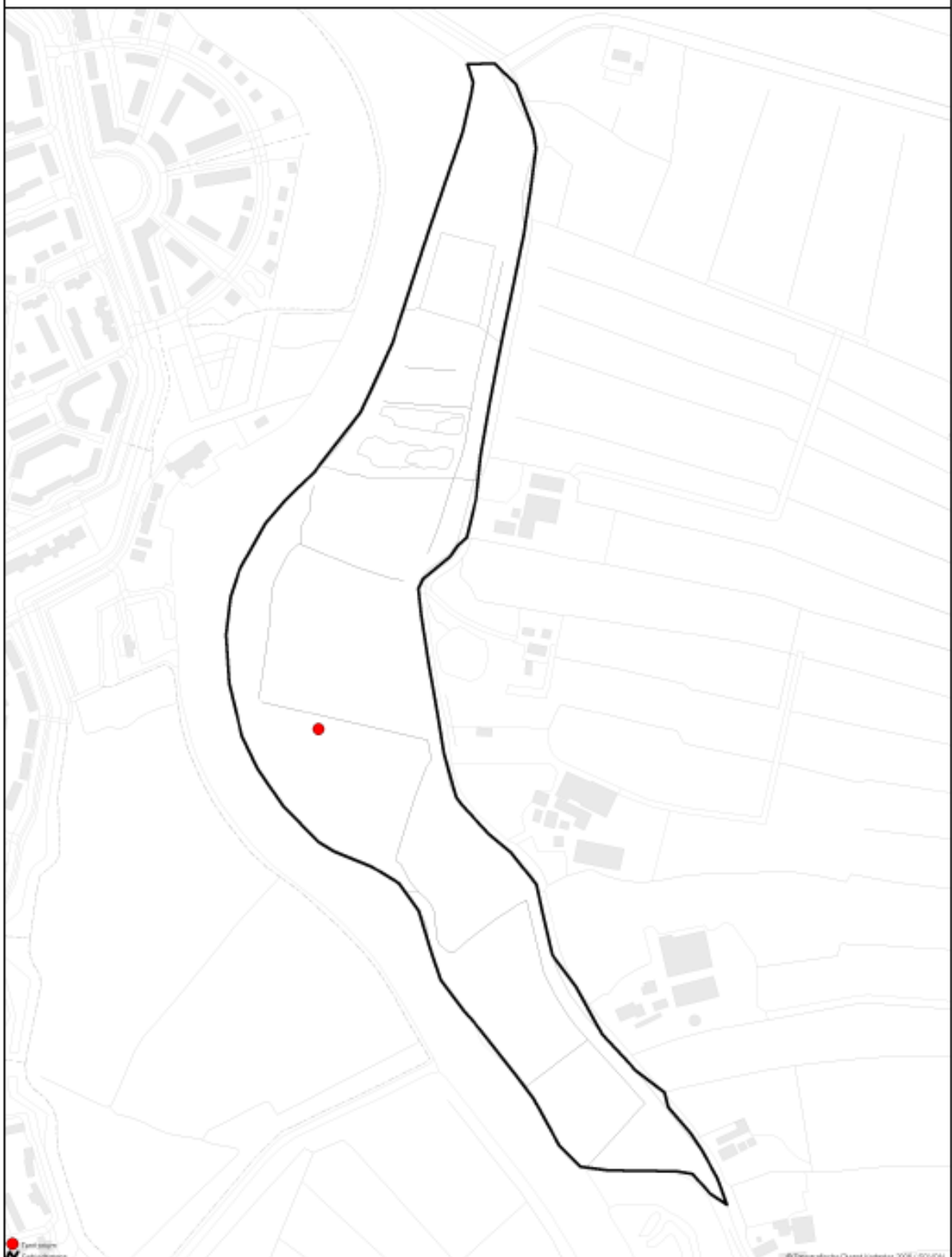
● Territorio
● Contorno

© 2016 - 2017 - SOVON

BMP 2017 - Wolkenberg

Grutto 1 territoria

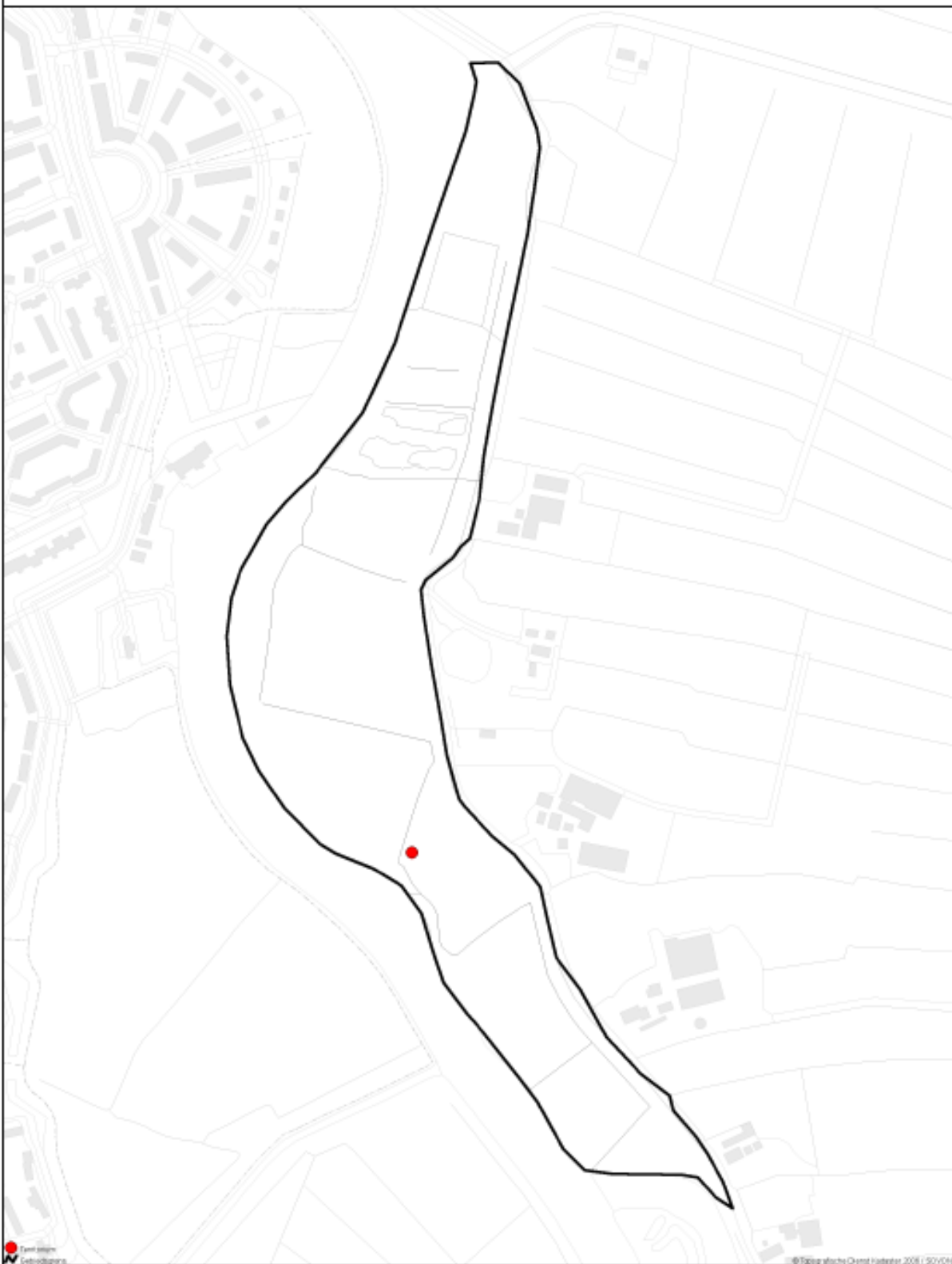
● Territorio
▲ Catastrale

© 2017 SOVON - Comune di Wolkenberg 2017 - SOVON

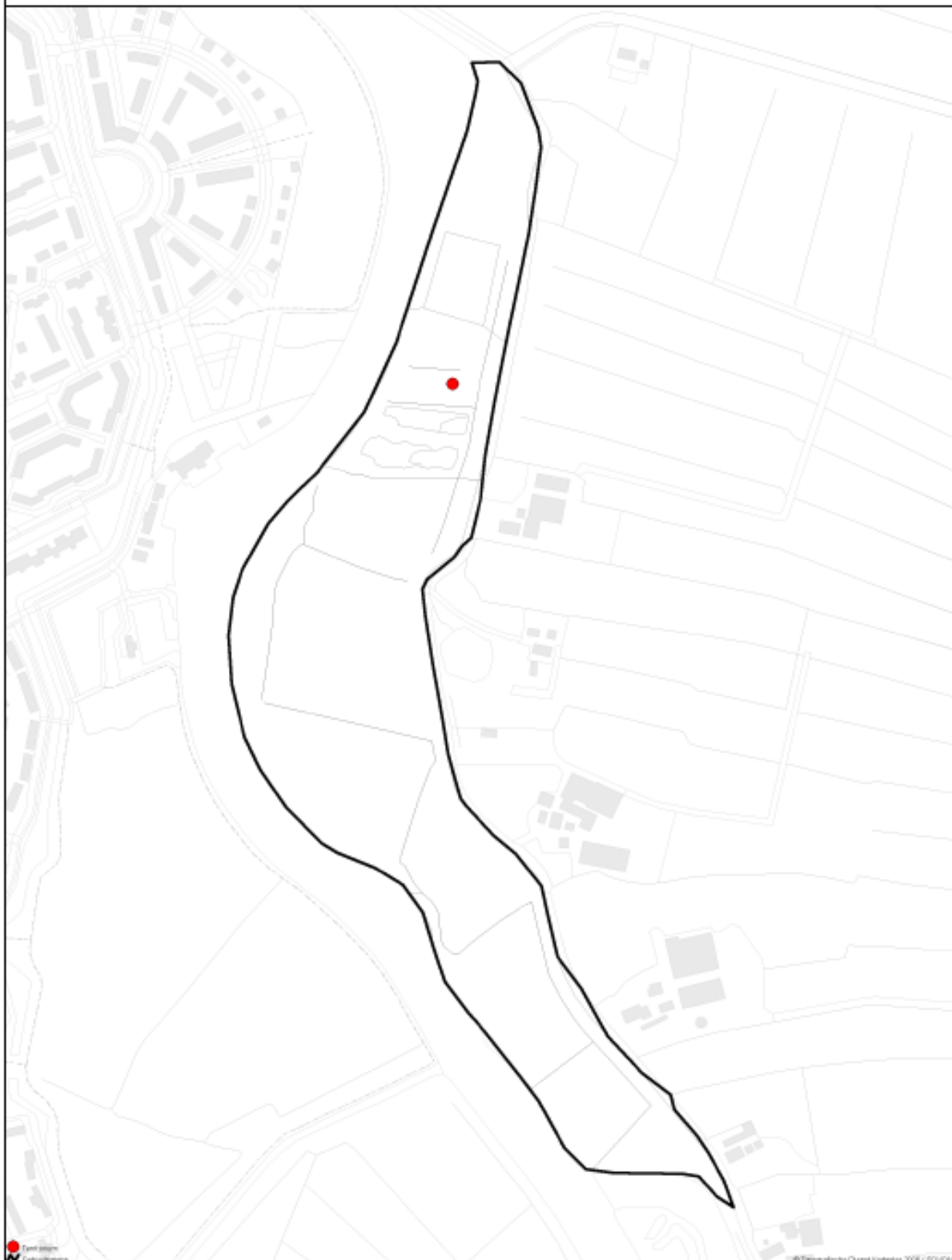
BMP 2017 - Wolkenberg

Tureluur 1 territoria

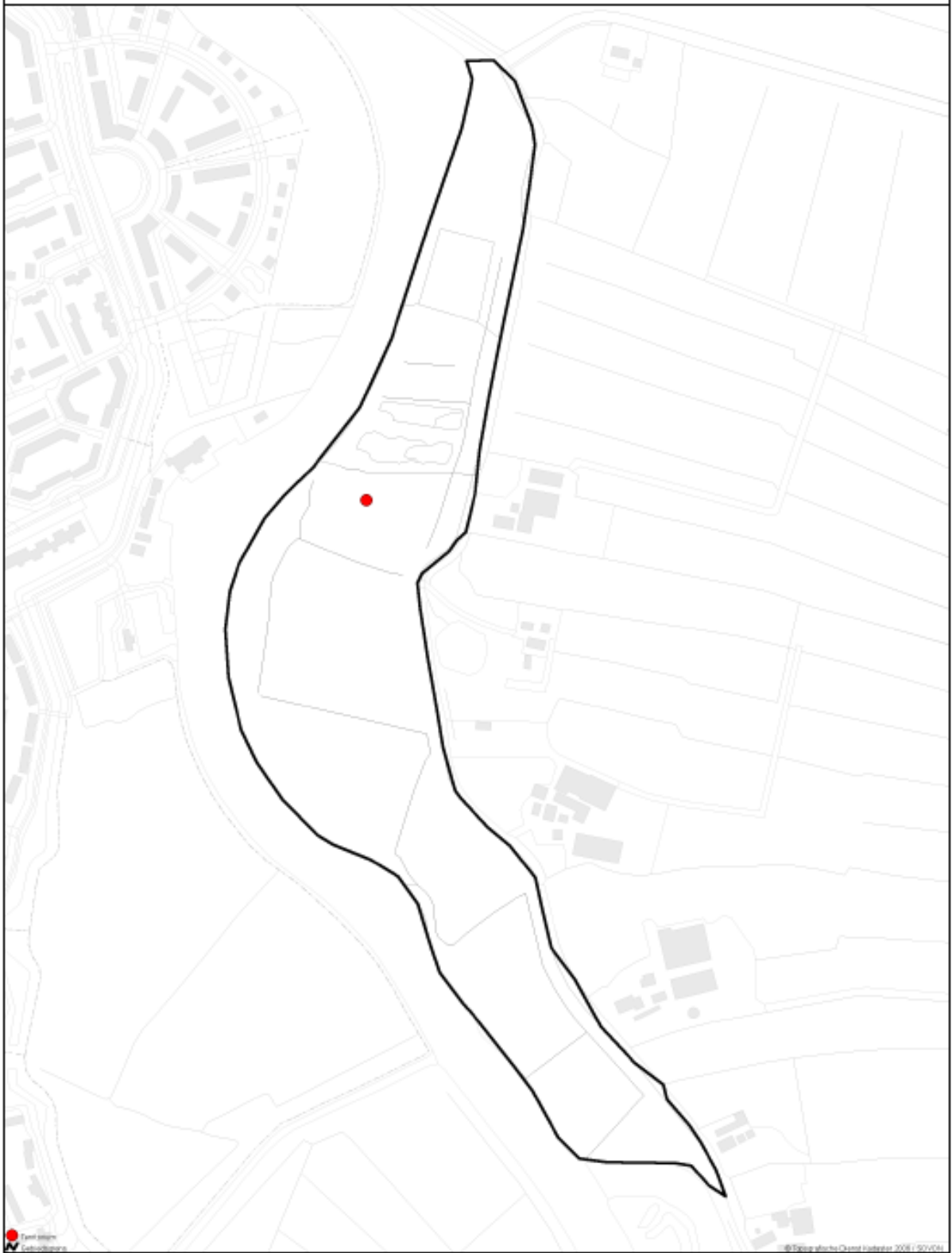
BMP 2017 - Wolkenberg

Houtduif 1 territoria

BMP 2017 - Wolkenberg

Witte Kwikstaart 1 territoria

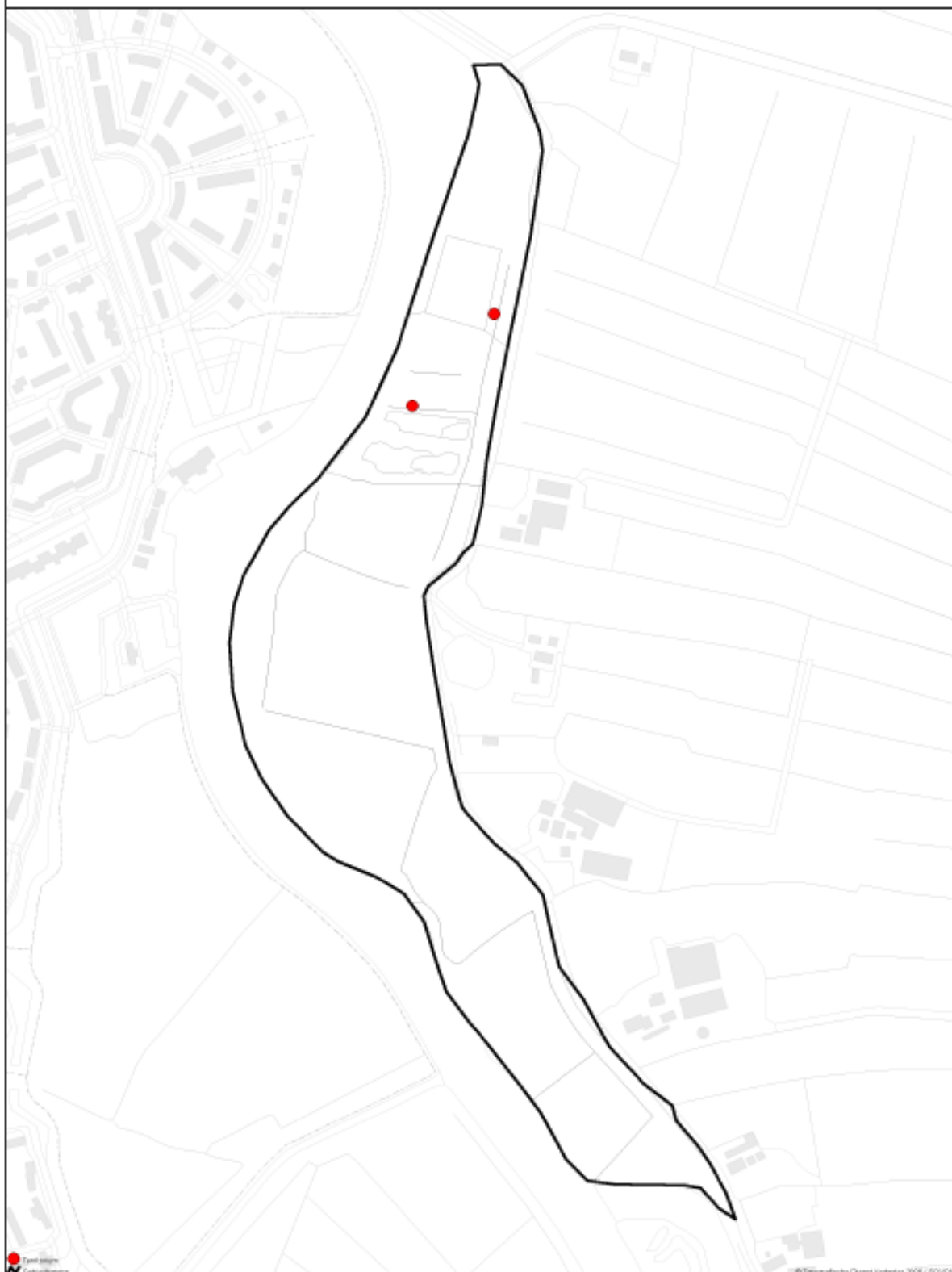
© 2017 Sovon
Wolkenberg

© 2017 Sovon
Wolkenberg

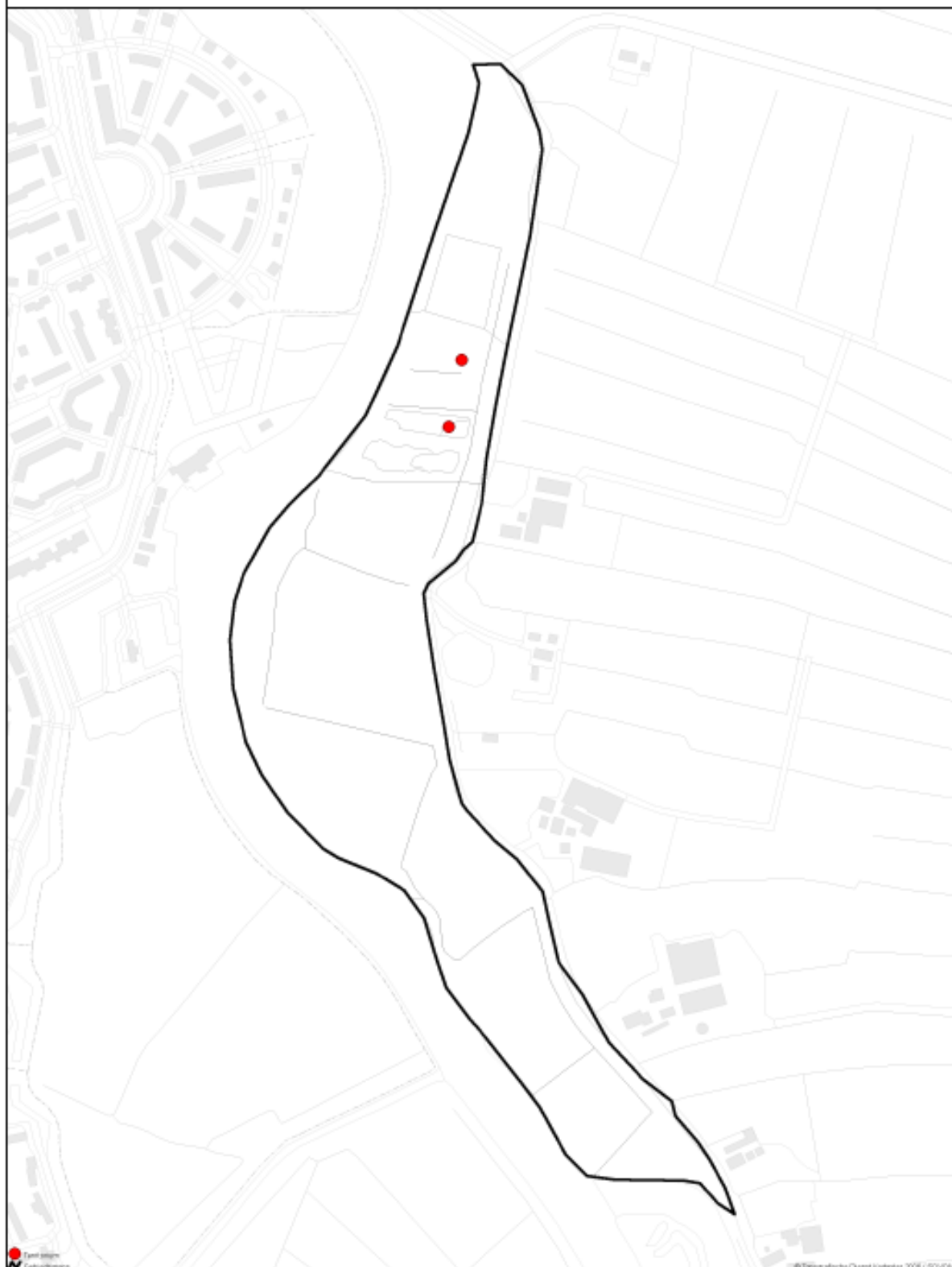
BMP 2017 - Wolkenberg

Rietzanger 2 territoria

BMP 2017 - Wolkenberg

Kleine Karekiet 2 territoria

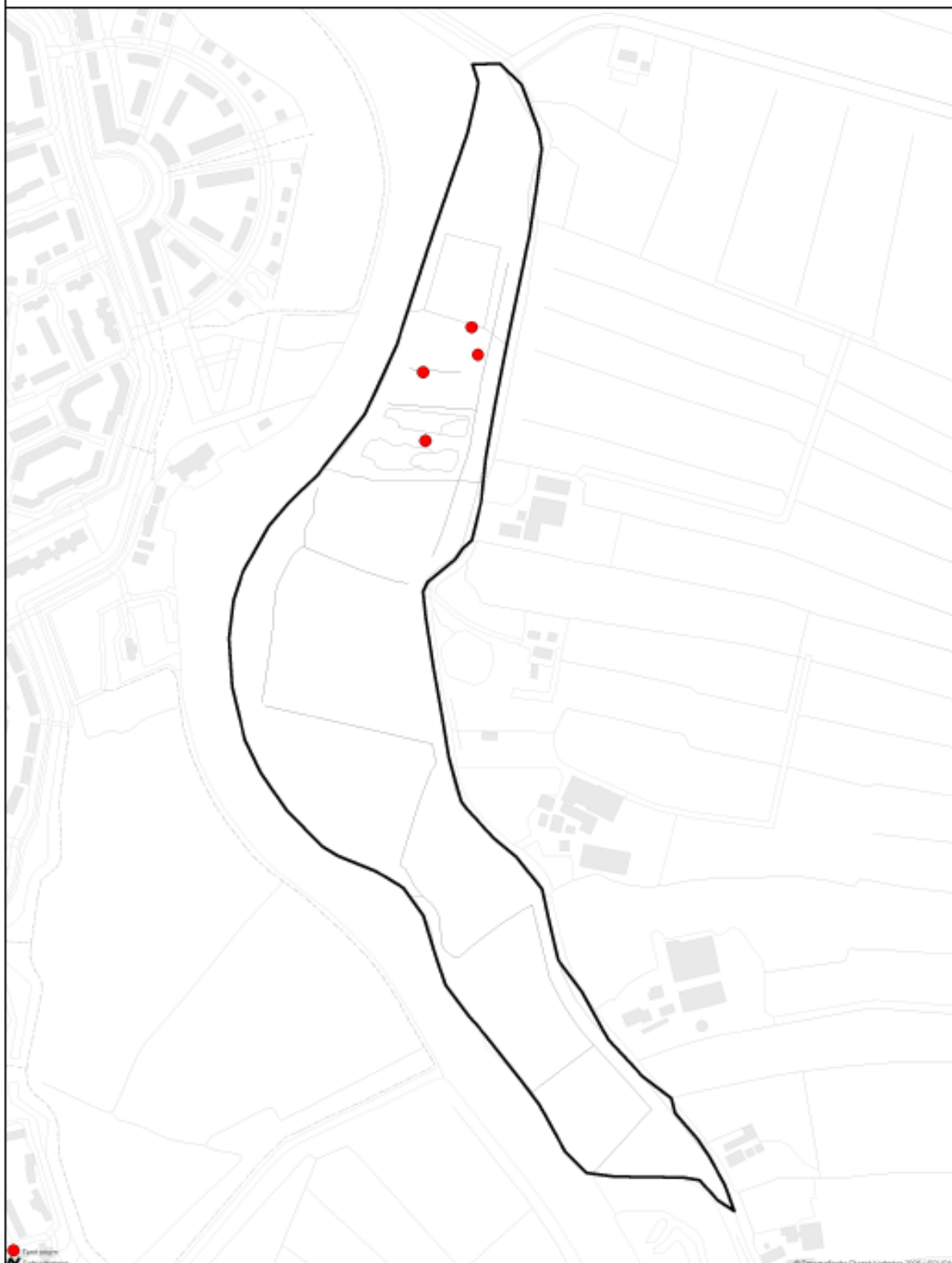
● Territoria
▭ Gevolgebore

© Streeklucht Dienst Invalide 2016 / SOVON

BMP 2017 - Wolkenberg

Rietgors 4 territoria

© 2017 Gemeente Wolkenberg / SOVON

